

Michał Kokowski

ORCID [0000-0002-5389-9051](https://orcid.org/0000-0002-5389-9051)

Instytut Historii Nauki im. L. i A. Birkenmajerów PAN (Warszawa, Polska)

michal.kokowski@gmail.com

Spotkania Andrzeja Pelczara (1937–2010) z historią i filozofią nauki

Abstrakt

Artykuł przedstawia postać Andrzeja Pelczara (1937–2010): jego rodowód genealogiczny, szkicową biografię naukową, listę pełnionych funkcji publicznych oraz dorobek z historii i filozofii nauki na tle dokonań krakowskiego środowiska matematycznego, a także uaktualnia informacje na temat stanu liczbowego krakowskiego środowiska matematycznego i matematycznej szkoły warszawskiej.

Słowa kluczowe: *Andrzej Pelczar, historia nauki, filozofia nauki, matematyka, krakowskie środowisko matematyczne, Uniwersytet Jagielloński, Polska Akademia Umiejętności, Komisja Historii Nauki PAU, Komisja Filozofii Nauk Przyrodniczych PAU / Komisja Filozofii Nauk PAU, Mathematics Genealogy Project*

INFORMACJA O PUBLIKACJI		e-ISSN 2543-702X ISSN 2451-3202		 BRYLANTOWY MODEL OTWARTEGO DOSTĘPU
<p style="text-align: center;">CYTOWANIE</p> Kokowski, Michał 2020: Spotkania Andrzeja Pelczara (1937–2010) z historią i filozofią nauki. <i>Studia Historiae Scientiarum</i> 19, ss. 167–229. DOI: 10.4467/2543702XSHS.20.007.12563 .				
OTRZYMANO: 13.06.2020 ZAAKCEPTOWANO: 22.08.2020 OPUBLIKOWANO ONLINE: 30.09.2020	POLITYKA ARCHIWIZOWANIA Green SHERPA / RoMEO Colour	LICENCJA 		
WWW	https://ojs.ejournals.eu/SHS/ ; http://pau.krakow.pl/Studia-Historiae-Scientiarum/archiwum			

Andrzej Pelczar's (1937–2010) meetings with the history and philosophy of science

Abstract

The article presents the character of Andrzej Pelczar (1937–2010): his genealogical pedigree, sketchy scientific biography, list of performed public functions, achievements in the history and philosophy of science against the achievements of the Kraków mathematical environment, and also it updates the information on the numerical state of the Kraków mathematical environment and Warsaw mathematical school.

Keywords: *Andrzej Pelczar, history of science, philosophy of science, mathematics, Jagiellonian University, Polish Academy of Arts and Sciences, PAU Commission on the History of Science, PAU Commission on the Philosophy of Natural Sciences / PAU Commission on the Philosophy of Sciences, Mathematics Genealogy Project*

1. Wstęp genealogiczny¹

Andrzej Pelczar wywodzi się z rodziny Pelczarów z Korczyna koło Krosna. Jego pradziadkiem stryjecznym był *Józef Sebastian Pelczar* (ur. 17 stycznia 1842 r. w Korczynie – zm. 28 marca 1924 r. w Przemyślu)², od 1877 roku profesor UJ (historii Kościoła i prawa kanonicznego);

¹ Rozszerzony tekst referatu wygłoszonego podczas uroczystej sesji z okazji pierwszej rocznicy śmierci Andrzeja Pelczara pt. „Na szlakach życia i nauki – Andrzej Pelczar (1937–2010)”, Kraków, PAU, 17 VI 2011 r.

Autor artykułu, obecnie przewodniczący Komisji Historii Nauki PAU, był sekretarzem tej komisji, gdy kierował nią Prof. A. Pelczar. Niedawno Autor artykułu uczestniczył w wideokonferencji na platformie Zoom pt. „Profesor Andrzej Pelczar (1937–2010). Jego zainteresowania historią matematyki polskiej. Wspomnienie w 10. rocznicę śmierci”, zorganizowanej 2 czerwca 2020 r. przez Oddział Krakowski PTM i jego Komisję Historyczną – zob. <https://youtu.be/XOJ9krXbWdo> i relację z tego wydarzenia: Domoradzki 2020 (Bibliografia 4.). Udział w tym wydarzeniu był stymulacją do opublikowania przedstawianego opracowania.

² „Mój [tj. Anny Pelczar-Barwacz] pra[pra]dziadek i św. Józef Sebastian byli braćmi stryjecznymi. Dokładniej: Wojciech, ojciec Józefa Sebastiana (oraz Jana, Katarzyny i Rozalii) oraz Józef, mój prapradziadek, byli braćmi. Józef (brat Wojciecha) był ojcem Michała, który był ojcem Mariana, który był ojcem Andrzeja – mojego Ojca” (Biblio-

Ryc. 1. Andrzej Pelczar (12 IV 1937 – 18 V 2010)

Źródło: http://www2.im.uj.edu.pl/pracownicy/images/Andrzej_Pelczar.jpg

w latach 1882–1883 rektor Uniwersytetu Jagiellońskiego (wtedy to właśnie rozpoczęto budowę Collegium Novum); w latach 1899–1900 biskup pomocniczy diecezji przemyskiej, a w latach 1900–1924 biskup tej diecezji. 18 maja 2003 roku w Rzymie Jan Paweł II ogłosił go świętym.³

Józef Sebastian Pelczar był propagatorem działalności społeczno-kowsko-oświatowo-patriotycznej:

W 1883 r. wybrany został prezesem Towarzystwa Oświaty Ludowej, któremu nadał charakter katolicko-narodowy. Podczas jego 16-letniej prezesury Towarzystwo Oświaty Ludowej założyło ponad 600 czytelni i wypożyczalni książek, prowadziło bezpłatne wykłady dla rzemieślników,

grafia 3.: Pelczar-Barwacz 2011b; 2011c).

³ Zob. Bibliografia 4.: Parafia Katedralna Rzeszów 2003; Dziedzic 2003; Nowicka 2009; Picur 2011; *Wikipedia* 2020a.

wydawało książki, urządzało uroczystości patriotyczne (Dziedzic [2003](#)).

Rodzicami Andrzeja Pelczara byli Marian Pelczar (ur. 22 marca 1905 w Nowym Sączu – zm. 9 marca 1983 w Gdańsku) i Maria Pelczarowa z domu Trnka (ur. 12 sierpnia 1903 r. w Krakowie – zm. 16 XII 1984 w Gdańsku).⁴

W 1934 roku Marian Pelczar został wysłany – na prośbę profesora Uniwersytetu Jagiellońskiego historyka Romana Grodeckiego, którego był asystentem – do Wolnego Miasta Gdańsk, aby wzmocnić tam szkolnictwo i harcerstwo polskie. Uczyl tam historii w Wyższej Szkole Handlowej Macierzy Polskiej (była to szkoła średnia), był też członkiem Komendy Chorągwi oraz członkiem Towarzystwa Przyjaciół Nauki i Sztuki, którego był Sekretarzem Generalnym w latach 1937–1939. Szczęśliwym zbiegiem okoliczności przeżył wojnę, którą spędził w Krakowie wraz z rodziną. Powrócił do Gdańska już w lutym 1945 roku, intensywnie włączając się do odbudowy życia kulturalnego, oświatowego oraz naukowego tego miasta. W latach 1945–1956 był Sekretarzem Generalnym Gdańskiego Towarzystwa Naukowego. Od 1945 roku do 1955 roku był dyrektorem Biblioteki Miejskiej, a następnie po jej przekształceniu w 1955 roku w Gdańską Bibliotekę Polskiej Akademii Nauk, kierował tą placówką do 1973 roku. Ponadto w latach 1948–1958 i 1962–1968 był wykładowcą Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Gdańsku.⁵

2. Szkieletowa biografia naukowa Andrzeja Pelczara

Andrzej Pelczar urodził się 12 kwietnia 1937 roku w Gdańsku, tam też w 1954 roku zdał maturę. Od 1954 roku był nieprzerwanie związany z Uniwersytetem Jagiellońskim, na którym w latach 1954–1959 studiował matematykę. Jego nauczycielami podczas studiów byli m.in.: Tadeusz Wązewski (1896–1972; twórca *krakowskiej szkoły równań różniczkowych*, ówczesnie profesor); uczniowie Wązewskiego: Stanisław Łojasiewicz (1926–2002; ówczesnie doktor) i Andrzej Bernard Turowicz

⁴ Zob. Bibliografia 4.: *Wikipedia* [2020b](#); Bibliografia 3.: Pelczar-Barwacz 2020a.

⁵ Zob. Bibliografia 2.14.: Pelczar 2004; Bibliografia 3.: *Pelczar*, Zborek, Sławiński 2011, cz. 1, 2, 7; Bibliografia 4.: *Wikipedia* [2020b](#).

(1904–1989; ówczesnie doktor); Franciszek Leja (1885–1979; twórca *krakowskiej szkoły analizy zespolonej i funkcji analitycznych*; ówczesnie profesor); Stanisław Gołąb (1902–1980; twórca, obok Antoniego Hoborskiego (1879–1940), *krakowskiej szkoły geometrii*; ówczesnie profesor); Jerzy Górski (1920–2011; prowadził wykład z algebry; ówczesnie docent)⁶; Danuta Gierulanka (1909–1995; prowadziła wykłady z analizy matematycznej i filozofii; ówczesnie doktor); Zdzisław Krzystek (1920–1982; asystent Stanisława Gołąba; ówczesnie doktor) oraz Izydora Dąmbska (1904–1983; przedstawicielka lwowsko-warszawskiej szkoły filozoficznej Kazimierza Twardowskiego; ówczesnie profesor)⁷.

U końca roku akademickiego 1955/1956 Andrzej Pelczar uczestniczył w I Ogólnopolskim Zjeździe Studenckich Kół Naukowych Matematyki, które odbyło się w Krakowie. Wówczas to⁸ Tadeusz Ważewski wygłosił referat nt. *historii polskiej matematyki*.⁹

Jeszcze jako student Andrzej Pelczar „znalazł się na orbicie Ważewskiego” (to oryginalne sformułowanie Pelczara), gdy na seminarium profesora Tadeusza Ważewskiego prowadzonym dla studentów matematyki UJ, znalazł błąd w jednym z podręczników (nie był to jednak podręcznik tego profesora). W efekcie Ważewski zaprosił młodego Pelczara do uczestniczenia w seminarium dla pracowników naukowych, prowadzonym w Krakowskim Oddziale Instytutu Matematycznego PAN, gdzie również był zatrudniony Ważewski (Pelczar, Zborek, Sławiński 2011, cz. 11).

W 1959 roku Andrzej Pelczar otrzymał stopień magistra, w 1964 roku – stopień doktora, a w 1971 roku – stopień doktora habilitowanego za rozprawy dotyczące teorii równań różniczkowych (promotorem pierwszych dwóch rozpraw był Tadeusz Ważewski)¹⁰, a w 1989 roku – tytuł profesora.

⁶ Zob. Bibliografia 4.: Chmielowski [2011](#).

⁷ Zob. Bibliografia 2.2.: Pelczar [2007a](#), s. 62; Bibliografia 3.: Pelczar, Zborek, Sławiński 2011, cz. 3 i cz. 5.

⁸ Informację podaje za: Bibliografia 3.: Pelczar, Zborek, Sławiński 2011, cz. 9; potwierdzenie prawidłowej daty „koniec roku akademickiego 1956 r.” (a nie 1955 r.) podaje za: Bibliografia 4.: Semadeni 1962, s. 48.

⁹ Studenckie Koło Matematyczno-Fizyczne UJ, po nieformalnym rozwiązaniu w 1950 roku, zostało reaktywowane jako odrębne Koło Matematyczne Studentów UJ (20 marca 1959) i Koło Fizyczne Studentów UJ (21 listopada 1960). W latach 1950–1959 Koła działały na zasadzie nieformalnej, bez statutów, władz – zob. Bibliografia 4.: Kos [2006](#); Ciesielski [2011b](#); Ziemiański [2018](#).

¹⁰ Zob. Bibliografia 3.: Pelczar, Zborek, Sławiński 2011, cz. 11, 12, 20.

Andrzej Pelczar specjalizował się w teorii równań różniczkowych i układach dynamicznych. Od czasów końca studiów można uznawać Andrzeja Pelczara za członka *krakowskiego środowiska matematycznego*.

Zajmował się też historią i filozofią nauki, co wyjaśnię w dalszej części artykułu.

3. Krakowskie środowisko matematyczne i Andrzej Pelczar

Krakowskie środowisko matematyczne zaczęło prężnie się rozwijać od końca XIX w. za sprawą działalności Kazimierza Żorawskiego (1866–1953), który rozpoczął pracę na Uniwersytecie Jagiellońskim 1 maja 1895 r. oraz Stanisława Zaremby (1863–1942), zatrudnionego tam od 25 sierpnia 1900 r.¹¹. Z biegiem czasu w obrębie tego środowiska wyłoniło się co najmniej siedem szkół naukowych¹²:

¹¹ „O ile wykłady Żorawskiego i Zaremby wniosły nowego ducha do matematyki krakowskiej, to jednak trzeba stwierdzić, że nie stworzyli oni własnych szkół *sensu stricto*” (Bibliografia 1.1., Gołąb 1964a, s. 78). „Wprawdzie ani Żorawski, ani Zaremba nie stworzyli szkół naukowych w ścisłym i wąskim znaczeniu tego terminu, ale stworzyli chyba coś więcej, a mianowicie środowisko naukowe. Ich uczniowie [...] tworzyli już klasyczne szkoły naukowe, a wpływ Żorawskiego i Zaremby uwidaczniał się – bezpośrednio lub (może częściej) pośrednio – w działaniach tych szkół” (Bibliografia 1.1: Pelczar 2000a, s. 228; cytowała tę wypowiedź Katarzyna Francikowska (Bibliografia 4.: Francikowska 2008, s. 157). Idąc śladem interpretacji Andrzeja Pelczara, Stanisław Domoradzki uważa, że Żorawski i Zaremba stworzyli pierwszy na ziemiach polskich ośrodek matematyki współczesnej (Bibliografia 4.: Domoradzki 2012, s. 97). Zob. też Bibliografia 4.: Ciesielska, Ciesielski 2015; Ciesielska 2015; Pogoda 2019.

„W odniesieniu do polskiej matematyki w okresie międzywojennym wymienia się zazwyczaj szkołę warszawską, lwowską i krakowską. Istnienie dwóch pierwszych nie budzi wątpliwości, ale w przypadku ostatniej z wymienionych Waław Sierpiński (twórca szkoły warszawskiej) negował jej istnienie. Twierdził, że najważniejsi zatrudnieni w Krakowie profesorowie — Stanisław Zaremba i Alfred Rosenblatt ‘pracują w odosobnieniu’. Archiwum Uniwersytetu Jagiellońskiego (AUJ), Spuścizna Tadeusza Banachiewicza (STB), sygn. DC 8, List W. Sierpińskiego do T. Banachiewicza z 5 III 1934 r.” (Bibliografia 4.: Przeniosło 2007, s. 59, przyp. 1).

¹² Znane mi są wypowiedzi Andrzeja Pelczara o pięciu z tych szkół: bez szkoły Łojasiewicza i szkoły Sicińskiego – zob. Bibliografia 3.: Pelczar, Zborek, Sławiński 2011, cz. 6, 12, 13.

- *szkoła równań różniczkowych (szkoła Tadeusza Ważewskiego)*¹³,
- *szkoła analizy zespolonej i funkcji analitycznych (szkoła Franciszka Leja)*,
- *szkoła geometrii (szkoła Antoniego Hoborskiego i Stanisława Gołąba)*,
- *szkoła dydaktyki matematyki (szkoła Zofii Krygowskiej)*¹⁴,

Termin *szkoła naukowa* rozumiem w znaczeniu nadanym przez Stanisława Gołąba (w artykule opublikowanym 12 stycznia 1963 r. w *Polityce*) i przytoczonym przez Wacława Sierpińskiego w jego artykule „O polskiej szkole matematycznej” (Bibliografia 4.: Sierpiński 1963/1967), a później zacytowanym przez Katarzyną Francikowską w artykule „Wystawa «Polska szkoła matematyczna 1918–1939»” (Bibliografia 4.: Francikowska 2008, s. 152): „Mówimy, że powstaje szkoła, jeżeli pod wpływem jednej czy kilku indywidualności pewna gałąź nauki zaczyna się silniej rozwijać. Cała działalność naukowa koncentruje się na jednym przedmiocie albo na pewnej grupie przedmiotów; ilość [liczba – M.K.] naukowców, pracujących w tym kierunku, zaczyna wzrastać; powstaje czasopismo naukowe, publikujące prace głównie z tego zakresu. Załączek zaczyna wywierać wpływ i zwracać uwagę naukowców, stojących poza ośrodkiem, którzy zaczynają przejmować idee i metody pracy i zaczynają zjeżdżać do ośrodka, by na miejscu uczyć się tego kierunku.”

W odróżnieniu od S. Gołąba przyjmuję osłabione rozumienie tego pojęcia i uważam, że szkoła naukowa *nie musi* posiadać swego czasopisma, ale najpełniej się ona realizuje, gdy posiada takie czasopismo.

Przypuszczam, że: a) liczba tego rodzaju szkół matematycznych w Krakowie może być większa niż wymienionych pięć, gdyż szkoły ewoluują w czasie, zmieniają się, z jednych wywodzą się inne; b) różne grupy naukowe mogą bardziej zasługiwać na nazwę “szkoła” niż grupa Pelczara oraz c) wymienianie takich czy innych szkół może wzbudzić kontrowersje, jakiś pominiętych osób i grup o wybitnym dorobku naukowym (co nie jest jednak zamiarem autora artykułu). Dlatego zapraszam zarówno historyków matematyki, jak i samych matematyków do szczegółowej analizy tematyki szkół matematycznych w ośrodku krakowskim i – z uwagi na zauważalny zanik tego typu działalności – do szczegółowego opisywania dokonań poszczególnych krakowskich matematyków i krakowskich grup / szkół matematycznych.

¹³ T. Ważewski ugruntował podstawy teorii układów nierówności różniczkowych zwyczajnych i pierwszy systematycznie stosował tę teorię w zagadnieniach istnienia i jednoznaczności rozwiązań równań różniczkowych. Stworzył on też topologiczną metodę badania przebiegu rozwiązań równań różniczkowych zwaną metodą retraktową lub metodą Ważewskiego (opartą na pojęciu rektaktu, wprowadzonego przez Karola Borsuka (1905–1982)), która została uznana przez wybitnego matematyka amerykańskiego Solomona Lefschetza w 1961 roku: „za najoryginalniejsze odkrycie w dziedzinie równań różniczkowych zwyczajnych dokonane po II wojnie światowej” (Bibliografia 1.1.: Olech, Pelczar, Szymdt 1990b; Olech 2006, s. 57).

¹⁴ Zob. Bibliografia 4.: Nowecki 1984. Od 1980 roku szkoła ta posiada swe własne czasopismo: *Dydaktyka Matematyki*, aktualnie noszące nazwę *Didactica Mathematicae*. Dlatego szkoła ta, w porównaniu z pozostałymi wymienionymi czterema szkołami, najlepiej spełnia kryteria definicji szkoły podanej przez S. Gołąba (zob. przyp. 12 powyżej).

- *szkoła analizy różniczkowej*, teorii dystrybucji i geometrii analitycznej (*szkoła Stanisława Łojasiewicza*)¹⁵,
- *szkoła analizy funkcjonalnej*, geometrii algebraicznej oraz teorii aproksymacji (*szkoła Józefa Siciaka*)¹⁶,
- *szkoła układów dynamicznych* (*szkoła Andrzeja Pelczara*).¹⁷

¹⁵ Zob. Bibliografia 1.1.: Pawluczki [2003](#), s. 187.

¹⁶ “Many people who decided to pursue the study of complex analysis did so under the influence of Professor Siciak: his personality and his classes—both course lectures and numerous monograph lectures. Students who decided to link their mathematical careers with Professor Siciak and his group form a large and ever expanding circle. The Professor’s students made rapid academic progress and quickly obtained doctorates. Many young people studied under the tutorship of Professor Siciak’s disciples, too. The academic interests of the latter group were very broad and the range of problems they worked upon was ever increasing. Almost imperceptibly, but inevitably, *a real academic school had formed around the Professor*. It was concerned with complex analysis and various other branches of mathematics related in one way or another to the latter. In its development, *the school emulates the best academic patterns and traditions*. Students of Professor Siciak, together with their students, form today the core of three chairs at the Mathematics Institute, Jagiellonian University: the Chair of Mathematical Analysis, the Chair of Analytic and Algebraic Geometry, and the Chair of Approximation Theory” (Bibliografia 1.1.: Ciesielski [2003](#), s. 4; kursywa – M.K.).

¹⁷ To pogląd uczniów Andrzeja Pelczara: „Po odejściu kilku wiodących postaci, w krytycznym momencie, przejął kierowanie krakowską grupą równań różniczkowych, która wspaniale się rozwinęła jako *szkoła układów dynamicznych*, mająca liczne osiągnięcia w skali międzynarodowej. Wypromował 13 doktorów i wielu magistrów. Już cztery, spośród tych osób, uzyskały tytuł profesora” (Bibliografia 1.1.: Ciesielski, Ombach, Szrednicki [2007](#), s. 2; kursywa – M.K.).

„Po II wojnie światowej Tadeusz Ważewski rozwinął w Krakowie niezwykle aktywną działalność, która zaowocowała utworzeniem wybitnego zespołu badawczego; zespół ten, pod nazwą *krakowskiej szkoły równań różniczkowych*, uzyskał na świecie szeroki rozgłos. W latach siedemdziesiątych XX wieku, po śmierci profesorów Ważewskiego, Opiala i Szarskiego oraz odejściu do innych ośrodków akademickich profesorów Olecha i Lasoty działalność tej szkoły została znacznie zahamowana. Najmłodszym uczniem Ważewskiego, zajmującym się bezpośrednio podstawową tematyką badawczą swojego Mistrza, był właśnie Andrzej Pelczar. On to wówczas, w krytycznym momencie, przejął kierowanie tą grupą, która potem wspaniale się rozwinęła jako *szkoła układów dynamicznych*, mająca liczne osiągnięcia w skali międzynarodowej. Wypromował 14 doktorów i wielu magistrów. Już czterech spośród jego doktorantów oraz jeden ‘wnuk naukowy’ (doktorant jego doktoranta) uzyskało tytuł profesora” (Bibliografia 1.1.: Ciesielski, Ombach, Szrednicki [2010a](#), s. 453; kursywa – M.K.).

„W pracach wielu matematyków idee Ważewskiego doczekały się wielu uogólnień, modyfikacji i zastosowań. Zostały też przeniesione do teorii równań różniczkowych

Ryc. 2. Andrzej Pelczar wraz z siedmiorgiem swoich doktorantów. Od lewej: M. Sobański, J. Tabor, A. Pelczar, J. Kłapyta, A. Marciński, R. Srzednicki, K. Ciesielski, J. Ombach. Uroczystość jubileuszu siedemdziesięciolecia Andrzeja Pelczara w Collegium Novum, 21.04.2007 (Ciesielski, Ombach, Srzednicki 2010, s. 12).

4. Andrzej Pelczar jako organizator

Prof. Andrzej Pelczar był wybitnym organizatorem, miał zacięcie społecznikowskie i umiejętność nawiązywania kontaktów z ludźmi. Nie dziwne więc, że pełnił wiele odpowiedzialnych funkcji, m.in.:

- w latach 1975–1977 był prezesem Krakowskiego Oddziału Polskiego Towarzystwa Matematycznego; przez 30 lat zasiadał w Zarządzie Głównym Polskiego Towarzystwa Matematycznego, w okresie 1987–1991 był prezesem tego Towarzystwa;
- w latach 1981–1984 i 1987–1990 był dyrektorem Instytutu Matematyki UJ;

cząstkowych, ogólnych układów dynamicznych i równań różniczkowo-funkcyjnych. Istotną rolę odegrał tu Andrzej Pelczar i jego uczniowie. Trzeba dodać, że Pelczar stanowił wzór, jak rozwijać dzieło mistrza i jak wzbogacać jego idee. *Dawał również przykład, jak gromadzić wokół siebie utalentowanych uczniów i jak stworzyć szkołę naukową?* (Bibliografia 4.: Szafirski 2011, ss. 122–123; kursywa – M.K.).

Jego uczniowie posługiwali się także bardziej ogólnym, mniej kategorycznym określeniem swego mistrza i zamiast o jego szkole układów dynamicznych mówili o jego grupie układów dynamicznych:

„During the 1970s, Kraków lost several leading figures from its differential equations group. Ważewski, Opial and Szarski died, while Olech and Lasota moved to other cities. Andrzej Pelczar was the only person who could undertake the duty of leading the *group* and may now be considered as the creator of the *Kraków group of dynamical systems*” (Bibliografia 1.1.: Ciesielski, Ombach, Srzednicki 2010b, s. 12; kursywa – M.K.).

- w latach 1984–1987 – prorektorem Uniwersytetu Jagiellońskiego ds. studenckich;
- w latach 1990–1993 – rektorem Uniwersytetu Jagiellońskiego;
- w latach 1993–1996 był wiceprzewodniczącym Rady Głównej Szkolnictwa Wyższego, a w latach 1996–2002 (dwie kadencje) przewodniczącym Rady Głównej Szkolnictwa Wyższego;
- w latach 1993–1996 był członkiem Executive Committee of the European Mathematical Society, a latach 1997–2000 pełnił funkcję wiceprezesa tego towarzystwa [dodajmy tu, że był zaangażowany w tworzenie i dalszy rozwój European Mathematical Society, powołanego w 1990 roku w Mądralinie w Polsce, gdy był Prezesem Polskiego Towarzystwa Matematycznego;
- z jego inicjatywy Kraków zaczął się ubiegać o zorganizowanie 6th European Congress of Mathematics (2–7 lipca, 2012): <http://www.6ecm.pl>; jego personalną zasługą jest to, że prawo do tej organizacji otrzymał (zwyciężając Pragę i Budapeszt); został też Przewodniczącym Komitetu Organizacyjnego Kongresu (czego jednak nie dożył).
- w latach 2004–2006 był przewodniczącym Komisji Spraw Europejskich PAU;
- od 18 października 2006 roku do chwili śmierci (w dniu 18 maja 2010 roku) był Przewodniczącym Komisji Historii PAU i Przewodniczącym Rady Archiwum Nauki PAN i PAU;
- od 2008 roku był Dyrektorem Wydziału III, Matematyczno-Fizyczno-Chemicznego PAU;
- od 1 października 2008 roku był Przewodniczącym Rady Centrum Kopernika Badań Interdyscyplinarnych (UJ, PAT) i członkiem zespołu „Historia matematyki: ludzie – idee – aspekty filozoficzne” tego Centrum;
- od 2009 roku był Przewodniczącym Rady Koła Seniorów AZS Kraków;
- w dniu 21 kwietnia 2010 r. otrzymał tytuł honorowego profesora UJ¹⁸;
- od 1998 był członkiem korespondentem, od 2008 członkiem czynnym PAU.

¹⁸ Zob. Bibliografia 1.1.: Ciesielski, Ombach, Srzednicki 2007; 2010; Bibliografia 3.: Pelczar, Zborek, Sławiński 2011, cz. 8; *Dokumenty Komisji Historii Nauki PAU*.

Ryc. 3. Kadr z filmu: A. Pelczar, M. Zborek, B. Sławiński 2010, *Wspomnienia profesora Andrzeja Pelczara*, cz. 1. *Urodziłem się w Wolnym Mieście Gdańsku* (Projekt „Pamięć Uniwersytetu” realizowany przez Oddział Dokumentacji Audiowizualnej Archiwum UJ — Kronika Filmowa UJ; <http://www.archiwum.uj.edu.pl/andrzej-pelczar>).

5. Andrzej Pelczar jako historyk nauki

Pierwotne zainteresowanie Andrzeja Pelczara historią nauki ograniczało się do historii matematyki. Wykryształowało się ono w naturalny sposób, gdyż obydwój rodzice Andrzeja Pelczara byli historykami¹⁹, a krakowskie środowisko matematyczne nie stroniło od historii matematyki, gdyż prace z tego zakresu²⁰ pisali m.in.: Tadeusz Ważewski, Stanisław Gołąb, Jacek Szarski, Zdzisław Opiał, Krzysztof Tatarkiewicz, Zofia Pawlikowska-Brożek oraz Jadwiga Dianni i Adam Wachulka²¹.

Prace tego środowiska dotyczyły trzech grup tematycznych:

- dokonań naukowych członków krakowskiej szkoły matematycznej;

¹⁹ Zob. Bibliografia 4.: Szafirski 2011, s. 123.

²⁰ Posługuję się tu szerokim zakresem historii matematyki: zaliczam do niej także prace okolicznościowe na temat dorobku określonego uczonego, pisane przez matematyków, którzy w ten czy inny sposób byli związani naukowo z tym uczonym.

²¹ O Kazimierzu Żorawskim pisał też Władysław Ślebodziński. Zgodnie z opinią Stanisława Gołąba i Andrzeja Pelczara zaliczam go do grona uczniów Kazimierza Żorawskiego, choć nie był zatrudniony w Krakowie, lecz w Poznaniu, Wrocławiu i Warszawie. Por. powyżej przyp. 11 i poniżej przyp. 43 oraz publikacje samego Władysława Ślebodzińskiego o Żorawskim — zob. Bibliografia 4.: Ślebodziński 1956a; 1956b; 1964; [1969a](#); [1969b](#).

- dorobku matematyków polskich, w tym pochodzących z Krakowa (przed powstaniem krakowskiej szkoły matematycznej): np. Jan Brożek;
- wpływu nowych metod matematycznych na rozwój klasycznych dyscyplin matematyki²².

Jako członek Zespołu „Historia matematyki: ludzie – idee – aspekty filozoficzne” Centrum Kopernika Badań Interdyscyplinarnych (UJ, PAT) A. Pelczar zajmował się projektem badawczym „Jan Brożek – matematyk na tle epoki”. Wyniki tych badań były częściowo prezentowane w dyskusjach podczas spotkań seminaryjnych Zespołu, jednak projekt nie został do końca zrealizowany. Zaproponował on także podjęcie dwóch innych tematów badawczych: „Analiza wystąpień polskich uczonych na międzynarodowych kongresach matematycznych (poczynając od kongresu w Zurychu w 1897), z jednoczesnym zbadaniem oddziaływań prezentowanych tam idei na środowisko matematyczne w Polsce (i nie tylko)” i „Ukazanie przemiany, jaka dokonała się w możliwościach dowodowych matematyki, poprzez pojawienie się metod informatycznych (dowody komputerowe)”²³.

Publikacje Andrzeja Pelczara na temat historii nauki objęły dziewięć grup tematycznych:

- dokonania naukowe wybranych matematyków krakowskich, w szczególności Tadeusza Ważewskiego, Stanisława Zaremby, Kazimierza Żorawskiego (35);
- wspomnienia o nauczycielach uniwersyteckich Andrzeja Pelczara (1);
- dorobek Jana Brożka (4 artykuły + 1 nieukończona monografia)²⁴;
- historia teorii równań różniczkowych w Polsce (6);
- recenzje opracowań z polskiej historii matematyki (1);
- głosy w dyskusjach po referatach innych autorów przedstawionych na posiedzeniach Komisji Historii Nauki PAU (11);

²² Zob. Bibliografia, 1.1.

²³ Zob. Bibliografia 4.: Wójcik 2015, s. 11.

²⁴ Temat ten podejmowali przed nim inni krakowscy matematycy – zob. Bibliografia 1.3. W swoich publikacjach nawiązał także do podstawowego opracowania w tym zakresie napisanego przez profesora Politechniki Lwowskiej Jana N. Frankego (Bibliografia 4.: Franke 1884), wydanego przez Akademię Umiejętności w Krakowie, i książki Jadwigi Dianni (Bibliografia 4.: Dianni 1949).

- obszerne sprawozdania z konferencji matematycznych (12)²⁵;
- prace matematyczne z wyraźną komponentą z historii matematyki (9)²⁶;
- wprowadzenia do tematyki tomu lub materiałów pokonferencyjnych (o charakterze historycznym lub historyczno-filozoficznym (2)).

Łącznie to 81 artykułów lub not i 1 nieukończona monografia. Ponadto Andrzej Pelczar był redaktorem naukowym 1 tomu *Prac Komisji Historii Nauki PAU* i 2 monografii zbiorowych z materiałami pokonferencyjnymi, autorem 2 artykułów z zakresu filozofii matematyki oraz 1 artykułu biograficznego na temat swojego ojca, a także 5 referatów z historii matematyki: 4 przedstawianych podczas Szkół Historii Matematyki organizowanych przez Komisję Historii Matematyki Polskiego Towarzystwa Matematycznego: II (1987), IX (1995), X (1996) oraz XX (2006) i 1 podczas XIII Jubileuszowego Zjazdu Matematyków Polskich (1994)²⁷.

Styl publikacji A. Pelczara z historii matematyki, a hermeneutyka badawcza

Prace Pelczara pisane są w stylu charakterystycznym dla tradycji *nowego humanizmu George'a Sartona*.²⁸ To twórcze połączenie walorów klasycznego humanizmu (klasycznej metodologii historii) i wiedzy matematycznej.

²⁵ Sprawozdania z konferencji naukowych zaliczam do opracowań z zakresu historii nauki, gdyż są one źródłem cennych informacji o wydarzeniach o charakterze historycznym.

²⁶ Są niewątpliwie prace matematyczne, ale zaliczam je także do opracowań z zakresu historii matematyki, a dokładnie historii idei matematycznych, z uwagi na obecną w nich silną komponentę historyczną. Decyzja ta wiąże się z ogólniejszymi przekonaniami autora artykułu na temat metodologii szeroko pojętych nauk matematycznych obejmujących tzw. nauki ścisłe, uważam bowiem, że u samych ich podstaw leży pewien rodzaj myślenia historycznego.

²⁷ Zob. Bibliografia 2. Przyjmując inne niesformułowane kryteria, Krzysztof Ciesielski, Jerzy Ombach oraz Roman Srzednicki uważają, że prac takich było tylko 28 – zob. Bibliografia 4.: Ciesielski, Ombach, Srzednicki 2010a, s. 45. Z kolei Krzysztof Ciesielski i Anna Pelczar-Barwacz podają listę 31 „prac z historii matematyki (w tym artykuły biograficzne)” – zob. Bibliografia 4.: Ciesielski, Pelczar-Barwacz 2011, ss. 132–134.

²⁸ Zob. Bibliografia 4.: Kokowski 2001, ss. 224–231.

Efekty pracy organizacyjnej

Niewątpliwe sukcesy:

- przewodniczenie Komisji Historii Nauki PAU: 18 X 2006 – 18 V 2010;
- wniesienie twórczego wkładu w organizację [II Międzynarodowej Konferencji Europejskiego Towarzystwa Historii Nauki](#) (Kraków, 6–9 września 2006):

Ryc. 4. Fragment strony internetowej [II Międzynarodowej Konferencji Europejskiego Towarzystwa Historii Nauki](#) (Kraków, 6–9 września 2006).

Profesor był pomysłodawcą:

- wydania *Materiałów pokonferencyjnych* na CD-romie;
- włączenia Prof. dr hab. Zdzisława Macha (Instytut Europeistyki UJ, Komisja Spraw Europejskich PAU) i jego współpracowników, w szczególności dr. Mirosława Natanka, do Lokalnego Komitetu Organizacyjnego, którzy okazali się bardzo pomocni w działaniach tej grupy²⁹.

Profesor poparł pomysł Marka Jarnickiego, ówczesnego dziekana Wydziału Matematyki i Informatyki UJ, a wcześniej długoletniego

²⁹ Obydwa pomysły były bardzo dobre – wypowiadam tę tezę jako główny organizator tej konferencji.

dyrektora Instytutu Matematyki UJ, powołania Zakładu Historii Matematyki na UJ, i działał na rzecz utworzenia tego zakładu³⁰.

Profesor był rzecznikiem uznania historii nauki za odrębną dyscyplinę naukową w polskim systemie dyscyplin naukowych. Miał ku temu istotne powody, gdyż zajmując się historią matematyki, znalazł problematykę historii nauki i dlatego zaakceptował pomysł skierowania do Centralnej Komisji do Spraw Stopni i Tytułów „Wniosku o uzupełnienie listy dziedzin nauki i dziedzin sztuki oraz dyscyplin naukowych i artystycznych o nową dyscyplinę nauki: *historia nauk?*”.

Pismo to, 5 marca 2009 r., w imieniu Komisji Historii Nauki Polskiej Akademii Umiejętności sygnowały dwie osoby: Prof. Andrzej Pelczar, przewodniczący tejże Komisji i autor tego artykułu, będący ówczesnie sekretarzem tejże Komisji.³¹

Niestety ówczesna Centralna Komisja do Spraw Stopni i Tytułów odrzuciła ten wniosek,³² nie posiadała bowiem w swoim składzie postaci o analogicznych horyzontach myślowych, jakie miał prof. Pelczar.

Warto więc przypomnieć podstawową ideę tego wniosku, gdyż nie straciła ona nic na znaczeniu i swej aktualności: *Fakt, iż historia sztuki jest uznawana w Polsce za odrębną dyscyplinę naukową, a historia nauki nie ma takiego samego statusu, świadczy o głębokim zacołaniu polskiego systemu nauki i szkolnictwa wyższego. Dla dobra polskiej nauki należy pilnie usunąć ten poważny błąd.*³³

³⁰ Zob. Bibliografia 4: Ciesielska, Pogoda [2017](#), s. 204; [2018](#), s. 231. Zakład został powołany w dniu 4 listopada 2008 r. – zob. *Zarządzenie rektora nr 71 z 4.11.2008 r. w spr. utworzenia Zakładu Historii Matematyki w Instytucie Matematyki Wydziału Matematyki i Informatyki UJ.*

Do powołania tego Zakładu – twierdził to sam profesor Pelczar (informacja własna – M.K.) – przyczyniły się w pewnym stopniu dwie konferencje organizowane przez Komisję Historii Nauki PAU i Instytut Historii Nauki PAN: „Historia nauki i dyscypliny pokrewne w Krakowie na progu nowego milenium” (Kraków, 20 października 2001; część pierwsza: *Instytucje* (godz. 9.15–13.30 Aula PAU, ul. Sławkowska 17); część druga: *Indywidualni uczeni* (godz. 15–18 IHN PAN w Krakowie, Pałac Lubomirskich de Bourbon, ul. Św. Jana 15/17). „Po co nam historia nauki?” (Kraków 26. X 2002, Aula PAU).

³¹ Z inicjatywy autora artykułu, analogiczne wnioski skierowały do Centralnej Komisji Rada Naukowa i Dyrekcja Instytutu Historii Nauki PAN oraz Komitet Historii Nauki i Techniki PAN.

³² Tak samo jako wnioski złożone przez Radę Naukową i Dyrekcję Instytutu Historii Nauki PAN oraz Komitet Historii Nauki i Techniki PAN.

³³ *Sprawy niezakończone, wymagające kontynuowania:* a) ponowienie starań o uznanie historii nauki za odrębną dyscyplinę naukową; b) zwiększenie rangi naukowej czasopi-

6. Andrzej Pelczar jako filozof nauki

Zainteresowanie A. Pelczara filozofią nauki koncentrowało się na filozofii matematyki.³⁴ Na tym polu w artykule pt. „O odkrywaniu możliwości konstrukcji w matematyce” wykroczył poza standardową dychotomię pojęć: „odkrywanie” – „konstruowanie” różnych bytów, przedmiotów matematycznych, w tym całych teorii.³⁵

W kolejnym tekście – zapisie „Przemówienia wygłoszonego na uroczystości nadania tytułu profesora honorowego Uniwersytetu Jagiellońskiego”, wypowiedział się na temat warunków, jakie muszą spełniać teorie matematyczne, aby zasługiwały na to, by określać je mianem pięknych.³⁶

7. Andrzej Pelczar – autentyczny człowiek

W szkole Ważewskiego ceniono określenie „autentyczny człowiek”, desygnujące uczciwą, prawą osobę, która była odporna na życiowe

sma Komisji Historii Nauki PAU – dokonuje się to obecnie: czasopismo Komisji pod aktualnym tytułem *Studia Historiae Scientiarum* jest indeksowane już m.in. w Scopus, DOAJ, ICI Journal Master List, ERIH+ oraz ubiega się aktualnie o włączenie do WoS.

³⁴ Było ono skutkiem kontaktów i współpracy z krakowskim środowiskiem naukowym związanym z ks. bp prof. Józefem Zycińskim i ks. prof. Michałem Hellerem. Środowisko to związane było pierwotnie z Ośrodkiem Badań Interdyscyplinarnych PAT/UJPII. W 2008 roku nastąpiła zmiana tej nazwy na Centrum Kopernika Badań Interdyscyplinarnych, afiliowanym przy UJPII i UJ. Wraz z powołaniem tego Centrum, Profesor Pelczar został przewodniczącym Rady Naukowej tej instytucji. Środowisko to związane było i jest także z działającą od 2005 roku Komisją Filozofii Nauk Przyrodniczych PAU (od 2012 r. Komisją Filozofii Nauk PAU).

³⁵ Zob. Bibliografia, 2.13: Pelczar 2010h. By lepiej oddać swą myśl, posłużył się metaforą drogi, którą można wyznaczyć na skalnej ścianie. Parafrazuję tu Jego wypowiedzi: Matematyka to nieograniczona ściana skalna. Matematyk widzi tylko ułamek tej skały, a dodatkowo jest ona często ukryta w silnej mgłę. Zadaniem matematyka jest wyznaczenie jakiejś możliwej drogi na tej skale – to jakieś byty, przedmioty matematyczne, w tym całe teorie. Nie są to ostateczne, niezmiennie ustalone byty, gdyż czasem warunki ulegają poprawie i mgła ustępuje, a wtedy matematyk może znaleźć nowe bardziej wyrafinowane przejście.

Michał Heller mówi w tym kontekście o parze pojęć „Matematyka” – „matematyka”: zob. Heller 1986, ss. 124–128. Rozwijałem to ujęcie na gruncie filozofii nauki, wprowadzając dodatkowo pary pojęć „Fizyka” – „fizyka”, „Technika” – „technika”; zob. Bibliografia 4.: Kokowski 1993.

³⁶ Zob. Bibliografia, 2.13: Pelczar 2010i, s. 2 i s. 3

Ryc. 5. Kadr z filmu: A. Pelczar, M. Zborek, B. Sławiński 2010, *Wspomnienia profesora Andrzeja Pelczara*, cz. 35. *Jakość studiów w ostatnich dwudziestu latach* (Projekt „Pamięć Uniwersytetu” realizowany przez Oddział Dokumentacji Audiowizualnej Archiwum UJ – Kronika Filmowa UJ; <http://www.archiwum.uj.edu.pl/andrzej-pelczar>).

niepowodzenia albo sukcesy i zaszczyty oraz otwarta na prawdziwe spotkanie – dialog z drugim człowiekiem.³⁷

Bez wątpienia do takich osób należał też Andrzej Pelczar. Pełniąc różne odpowiedzialne funkcje, traktował je jako społeczne misje, jakie miał do wypełnienia na ścieżce swojego życia.³⁸ Przekonałem się o tym osobiście, współpracując z Profesorem Pelczarem w Komisji Historii Nauki PAU.

³⁷ „Pamiętam, jak przed kilku laty byliśmy z Profesorem Ważewskim na pogrzebie przedwcześnie zmarłego naszego kolegi, docenta Władysława Bacha. W jednym z przemówień zmarły kolega został określony jako autentyczny człowiek. Określenie to wywarło silne wrażenie na Profesorze Ważewskim, który później niejednokrotnie przy różnych okazjach do niego nawiązywał. Tadeusz Ważewski, nasz Mistrz i Nauczyciel, którego pamięci poświęcamy tę sesję naukową, zasłużył więcej niż ktokolwiek na to miano. Był nie tylko wielkim, ale autentycznym człowiekiem” (zob. Bibliografia 1.1.: Szarski 1976, s. 65). – *Autorowi artykułu jest bardzo bliskie to określenie.*

³⁸ Myślę, że nie mylę się, przypuszczając, że czynił to nawiązując także do tradycji rodzinnej: działalności stryjecznego pradziadka, Rektora UJ, bp. *Józefa Sebastiana Pelczara* i swoich rodziców: Marii i Mariana Pelczarów – zob. powyżej rozdział 1. „Wstęp genealogiczny”.

Śmierć Przewodniczącego naszej Komisji była dla nas wielkim zaskoczeniem i jednocześnie lekcją pokory. To dramatyczne i nieoczekiwane wydarzenie ugruntowało moje poglądy na kwestię relacji międzyludzkich i służby publicznej: ponieważ kruche jest nasze życie, nie traćmy więc czasu i stawajmy się autentycznymi ludźmi.

8. Podziękowania

- Prof. Andrzejowi Schinzelowi za wskazanie mi artykułu prof. Romana Dudy z informacją o promotorze rozprawy doktorskiej Władysławie Ślebodzińskim, którym okazał się Wacław Sierpiński.³⁹
- Prof. Elżbiecie i Romanowi Pol za informacje na temat doktorów Ryszarda Engelkinga, Elżbiety Pol oraz Romana Pola.
- Dr. hab. Annie Pelczar-Barwacz za informacje genealogiczne dotyczące rodziny Pelczarów i informacje o nieukończonej monografii o Janie Brożku.
- Dr. prof. UJ Krzysztofowi Ciesielskiemu, za informacje o Stanisławie Pająku (1875–po 1939), Zdzisławie Krzystku (1920–1982), doktorach Pelczara oraz bardzo cenne uwagi krytyczne.
- Recenzentom pierwotnej wersji artykułu za wnikliwe uwagi krytyczne, które pomogły udoskonalić i rozwinąć ten artykuł.
- Za wszystkie niedociągnięcia finalnej wersji artykułu odpowiada oczywiście jego autor.

Dodatek 1. Stan liczbowy i wpływy krakowskiego środowiska matematycznego

Dla zilustrowania stanu liczbowego i wpływów krakowskiego środowiska matematycznego posłużę się poniżej danymi zaczerpniętymi z portalu *Mathematics Genealogy Project* (tworzonego przez Department of Mathematics, North Dakota State University we współpracy z American Mathematical Society), podając informacje na temat liczby wypromowanych doktorów *głównych postaci związanych ze krakowskim środowiskiem matematycznym*, przez które – na mocy konwencji – rozumiem twórców tych szkół. Dane te uzupełnię lub skoryguję o dodatkowe

³⁹ Zob. Bibliografia 3.: Schinzel 2011; Bibliografia 4.: Duda 2012, s. 471 oraz przyp. 43 poniżej.

informacje uzyskane przez polskich historyków matematyki, matematyków oraz dydaktyków matematyki.

Zgodnie z konwencją przyjętą w *Mathematics Genealogy Project* przez termin „uczeń” (student) rozumie się doktora, a przez termin „potomek” (descendent) rozumie się doktora wypromowanego przez promotora lub przez jego „uczni-doktora” (w przypadku polskiego systemu nauki i szkolnictwa wyższego prawo do promowania mają samodzielni pracownicy naukowci od doktora habilitowanego). Taka konwencja ma swoje oczywiste ograniczenia, gdyż nie trzeba być wcale doktorantem określonego promotora, by mimo to uważać się za jego faktycznego ucznia. Powody tego przekonania mogą być różne, m.in. fakt, że: a) uczestniczyło się w jego inspirujących wykładach uniwersyteckich, b) było się jego magistrantem, c) było się jego asystentem, d) kontynuowało się styl badań mistrza.⁴⁰

Informacje podawane w portalu *Mathematics Genealogy Project* należy przyjmować z pewną dozą rezerwy, gdyż nie są one owocami systematycznych studiów, a tylko zbiorem informacji przekazanych przez część użytkowników projektu. Tym niemniej informacje te są użyteczne dla celu tego artykułu.

Uważam też, że stosunkową dużą liczbę wypromowanych doktorów należy traktować jako wskaźnik faktu powstania szkoły naukowej. Nie oznacza, to jednak, że badacz niemający wypromowanych doktorów nie może być ojcem szkoły naukowej, ale potrzebne są wtedy dodatkowe świadectwa historyczne dokumentujące taki fakt.

Przedstawiam poniżej tabele z informacjami o wypromowanych uczniach-doktorach i o liczbie doktorów wypromowanych przez uczniów-doktorów w krakowskim środowisku matematycznym. Skupiam moją uwagę na twórcach tego środowiska matematycznego i głównych szkół matematycznych.⁴¹

⁴⁰ Z tej pierwszej perspektywy (studenta) szkołę prof. Józefa Siciaka przedstawia Krzysztof Ciesielski – zob. Bibliografia 1.1.: Ciesielski [2003](#), z trzeciej (asystenta) – postać Antoniego Hoborskiego, założyciela szkoły geometrycznej, przedstawia Stanisław Gołąb – zob. Bibliografia 1.1.: Gołąb 1964b; 1965; [1969](#).

⁴¹ Zob. rozdz. „3. Krakowskie środowisko matematyczne i Andrzej Pelczar” niniejszego artykułu. Lista krakowskich szkół matematycznych nie jest zapewne kompletna. Zapraszam historyków matematyki, matematyków i dydaktyków matematyki do kontynuowania tych badań.

Kazimierz Żorawski ⁴²				
Doktorat: Universität Leipzig 1891				
Rozprawa doktorska: <i>O zastosowaniu teorii konwersji grup do geometrii różniczkowej</i>				
Promotor 1: M. Sophus (Marius) Lie				
LP.	Następca: Nazwisko, imię doktora	Instytucja nadająca doktorat	Rok	Liczba następców
1.	Krygowski, Zdzisław	Uniwersytet Jagielloński	1895	
2.	Leja, Franciszek	Uniwersytet Jagielloński	1916	169
3.	Kempisty, Stefan ⁴³	Uniwersytet Jagielloński	1919	24

Kazimierz Żorawski wypromował 3 doktorów, ci zaś (lub ich uczniowie-doktorzy) 193 doktorów.

⁴² Zob. Bibliografia 4.: *Mathematics Genealogy Project 2020t*.

⁴³ Zdaniem Stanisława Gołąba, który przyjmował inne kryterium bycia uczniem niż *Mathematics Genealogy Project*, uczniami Żorawskiego byli: Franciszek Leja, Władysław Gąsiorowski, [Stanisław] Pająk, Władysław Ślebodziński oraz Antoni Hoborski:

„Pod kierunkiem Żorawskiego napisane zostały tylko trzy prace naukowe (Leja, Gąsiorowski, Pająk). Do jego uczniów trzeba zaliczyć jednak Ślebodzińskiego i Hoborskiego. Drugi, będący początkowo więcej pod wpływem Zaremby (...), zwrócił się później do geometrii różniczkowej i stworzył przed drugą wojną światową szkołę geometryczną w Polsce (a przynajmniej zaczątki szkoły). Pierwszy, nie mając możliwości w okresie międzywojennym rozwinąć szerszej działalności dydaktycznej, stworzył po drugiej wojnie światowej szkołę geometryczną we Wrocławiu” (Bibliografia 1.1: Gołąb 1964b, s. 78).

„Uczniami Żorawskiego, w ścisłym znaczeniu tego słowa, byli tylko Pająk i Leja. Temat pracy doktorskiej Leji wypłynął bowiem z kontaktów z Żorawskim. Jednakże Leja zmienił rychło kierunek swych dalszych badań naukowych. Do wychowanków prof. Żorawskiego zaliczyć należy również A. Hoborskiego, W. Gąsiorowskiego i W. Ślebodzińskiego, choć doktoryzowali się nie u niego” (Bibliografia 1.1.: Gołąb 1969, s. 33).

Co do wspomnianego Stanisława Pajaka (1875–po 1939), w ramach seminarium Żorawskiego wykonał on pierwszą publikację naukową, potem uczył w gimnazjach w Jaśle i Brzozowie, a po I wojnie światowej był wizytatorem w Kuratorium we Lwowie – zob. (Bibliografia 4. Opracowania) Piotrowski, Domoradzki 2003.

Podobnie Andrzej Pelczar (zob. Bibliografia 2.1.: Pelczar 2000a, s. 229; 2000b, s. 323; 2010a, s. 93) również uważał, że Władysław Ślebodziński (1884–1972) był uczniem Kazimierza Żorawskiego.

Kluczową informację na temat Ślebodzińskiego zdobył profesor Roman Duda, który odnalazł w Archiwum Politechniki Wrocławskiej kopię dyplomu doktorskiego

Stanisław Zaremba⁴⁴

Doktorat: Université Paris IV – Sorbonne 1889

Rozprawa: *Sur un probleme concernant l'etat calorifique d'un corps solide homogene indefini*

Promotor 1: Gaston Darboux

Promotor 2: C. Émile (Charles) Picard

LP.	Następca: Nazwisko, imię doktora	Instytucja nadająca doktorat	Rok	Liczba następców
1.	Hoborski, Antoni	Uniwersytet Jagielloński	1908	
2.	Rosenblatt, Alfred	Uniwersytet Jagielloński	1908	
3.	Wilkosz, Witold ⁴⁵	Uniwersytet Jagielloński	1918	124

Ślebodzińskiego. Okazuje się, że Ślebodziński zdobył ten doktorat w 1929 roku w Warszawie, a *promotorem* jego rozprawy był profesor Waclaw Sierpiński – zob. Bibliografia 4.: Duda 2012, s. 471. W kolejnej pracy Roman Duda doprecyzował tę informację: promotorem rozprawy Ślebodzińskiego był Waclaw Sierpiński (tak na dyplomie doktoratu), ale sam zainteresowany pisał, że faktycznym promotorem był jednak Kazimierz Żorawski – zob. Bibliografia 4.: Duda 2019. Aneks 4. Doktoraty z matematyki i logiki na UW w Warszawie 1919–1939, s. 561.

Nieprecyzyjna jest więc informacja, podana przez Waleriana Piotrowskiego (Bibliografia 4.: Piotrowski 2013, nr 23 ; 2017, nr 24), że promotorem doktoratu Ślebodzińskiego „O pewnej klasie przestrzeni Riemanna” był Kazimierz Żorawski.

Wiadomo, że promocja ta odbyła się na Uniwersytecie Warszawskim 21 czerwca 1929 r. (Bibliografia 4.: Piotrowski 2013, nr 23; 2017, nr 24).

Nie ulega też wątpliwości, że sam Ślebodziński uważał się za ucznia Kazimierza Żorawskiego, a nie Waclawa Sierpińskiego: „Wyniki swej pracy przedstawiałem na Zjazdach Matematyków Polskich (pierwszy z nich – Lwów 1927). Wzbudziły one zainteresowanie uczestników Zjazdów i spowodowały nalegania moich przyjaciół, ażebym się postarał o uzyskanie stopni naukowych, o co nigdy nie dbałem. Prof. Sierpiński z własnej inicjatywy wyjednał dla mnie zasiłek finansowy Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, co umożliwiło mi uzyskanie stopnia doktora i docenta w Uniwersytecie Warszawskim. *Było mi bardzo przyjemnie, że promotorem moim był K. Żorawski, którego dzieło naukowe wówczas dopiero dokładnie poznałem i należycie oceniłem.* Pobyt w Poznaniu był okresem mej najwyższej pracy naukowej. Tam mianowicie wprowadziłem między innymi pojęcie pochodnej Liego, które wkrótce zrobiło poważną karierę naukową, a *inicjatywę wprowadzenia tego operatora dało mi studium jednej z prac Żorawskiego*” (Bibliografia 4.: Ślebodziński 1969b, s. 22; kursywa – M.K.).

⁴⁴ Zob. Bibliografia 4.: *Mathematics Genealogy Project* 2020s.

⁴⁵ Witold Wilkosz wypromował na Uniwersytecie Jagiellońskim w 1935 r. dwóch doktorów: Adama Bieleckiego (109 następców) i Stanisława Turskiego (13 następców), ale wypromowali oni doktorów odpowiednio w Uniwersytecie Marii Curie-Skłodow-

LP.	Następca: Nazwisko, imię doktora	Instytucja nadająca doktorat	Rok	Liczba następców
4.	Pogorzelski, Witold	Uniwersytet Jagielloński	1919	6
5.	Rudnicki, Juliusz	Uniwersytet Jagielloński	1920	50
6.	Stożek, Włodzimierz	Uniwersytet Jagielloński	1922	74
7.	Ważewski, Tadeusz	Université de Paris	1923	225
8.	Nikliborc, Władysław	Uniwersytet Jagielloński	1924	71
9.	Gołąb, Stanisław ⁴⁶	Uniwersytet Jagielloński	1931	129

skiej w Lublinie i Uniwersytecie Warszawskim – zob. Bibliografia 4.: *Mathematics Genealogy Project* 2020p; 2020a; 2020n.

⁴⁶ Według Stanisława Gołąba: „Zaremba doktoryzował kilku uczniów (Sierpiński, Hoborski, Rosenblatt, Stożek, Gołąb), z tego tylko Hoborski pisał pracę pod jego kierunkiem, ale do uczniów Zaremby zalicza się cały szereg matematyków, na których wywarł on silny wpływ i którzy odegrali rolę na arenie międzynarodowej. Habilitacje u Zaremby przeprowadzili: Hoborski (1912), Rosenblatt (1913), Mazurkiewicz (1919), Wilkosz (1920), Pogorzelski (1921), Rudnicki (1921), Leja (1924), Ważewski (1927), Gołąb (1932)” (Bibliografia 1.1.: Gołąb 1964b, ss. 78–79).

Również według Andrzeja Pelczara (Bibliografia 2.1.: Pelczar 2000a, s. 229) i Katarzyny Francikowskiej (Bibliografia 4.: Francikowska 2008, s. 157) Sierpiński doktoryzował się u Zaremby. Jednak *Mathematics Genealogy Project* 2020f (zob. Bibliografia 4.) podaje dwóch promotorów: Stanisława Zarembę i Georgy’ego Fedoseevicha Voronoya (chodzi o Георгия Феодосьевича Вороноя (1868–1908) z Cesarskiego Uniwersytetu Warszawskiego, u którego Sierpiński studiował w latach 1900–1904) i podaje datę doktoratu – było to w 1906 roku.

Wyjaśnił tę kwestię Andrzej Schinzel, uczeń Sierpińskiego: Zaremba był tylko formalnym promotorem, faktycznym zaś był G.F. Voronoy (Bibliografia 4.: Schinzel 2008, s. 1). Ostatecznie jednak Andrzej Schinzel zakwestionował fakt formalnego promotorstwa Zaremby. Na oryginalnym dyplomie doktorskim Sierpińskiego z 1906 roku widnieje bowiem nazwisko biologa Edwarda Janczewskiego-Glinki (1846–1918), rektora Uniwersytetu Jagiellońskiego i członka Akademii Umiejętności, który był tylko formalnym promotorem; faktycznym promotorem był wspomniany już G.F. Voronoy (Bibliografia 4.: Schinzel 2011).

Prawdą jest też fakt, że w latach 1905–1906 Sierpiński uczestniczył w wykładach Zaremby w Krakowie (Kuratowski 1973). Potwierdził to sam Sierpiński podczas uroczystości odnowienia po 50-latach doktoratu UJ: „Na Uniwersytecie Jagiellońskim słuchałem wykładów profesorów” Zaremby, Żorawskiego, Ludwika Birkenmajerów oraz ks. Pawlickiego” (Bibliografia 4.: „Redaktor *Wiadomości Matematycznych*” 1959; cyt. za: (Bibliografia 4.: Ciesielska, Ciesielski 2015, s. 55). Nie usprawiedliwia to jednak tezy, że Zaremba był promotorem doktoratu Sierpińskiego.

Stanisław Zaremba wypromował 9 doktorów, ci zaś (lub ich uczniowie-doktorzy) 679 doktorów.

Szkoła równań różniczkowych (szkoła Tadeusza Ważewskiego)

<p>Tadeusz Ważewski⁴⁷ Doktorat: Université de Paris 1923 Rozprawa: „Sur les courbes de Jordan ne renfermant aucune courbe simple fermée de Jordan”. Dostęp online: http://www.numdam.org/item/THESE_1923__37__1_0/ . Promotorzy: Antoni Hoborski i Stanisław Zaremba Członkowie Komitetu Doktorskiego: Émile Borel (przewodniczący); Arnaud Denjoy i Paul Montel (egzaminatorzy)</p>				
LP.	Następca: Nazwisko, imię doktora	Instytucja nadająca doktorat	Rok	Liczba następców
1.	Szarski, Jacek	Uniwersytet Jagielloński	1945	17

Zdaniem Danuty i Krzysztofa Ciesielskich tematyka pracy doktorskiej Sierpińskiego była daleko od tematyki badań Zaremby, ale pracę tę musiał ktoś zaakceptować i w takiej roli wystąpił Zaremba – zob. Bibliografia 4.: Ciesielska, Ciesielski 2015, ss. 54–55.

Należy tu jeszcze przypomnieć, że Sierpiński stworzył szkołę matematyczną, do której należą m.in. Kuratowski i Schinzel, i wypromował 11 doktorów, ci zaś lub ich uczniowie 5735 doktorów – zob. Dodatek 2. Szkoła Wacława Sierpińskiego; jedną z jej części nazywa się warszawską szkołą matematyczną (działa w latach 1919–1939).

⁴⁷ Według *Mathematics Genealogy Project 2020o* (zob. Bibliografia 4.) promotorami doktoratu Ważewskiego byli: Émile Borel i Arnaud Denjoy. Zdaniem jednak Andrzeja Pelczara (1998, s. 11), promotorem był Stanisław Zaremba. Fakty zaś są takie: Ważewski dedykował swoją pracę swemu Mistrzowi Janowi Śleszyńskiemu: „À mon Maître M. Jan Sleszynski Professeur de l'Université de Cracovie en hommage et reconnaissance”. Natomiast w przedmowie (Avant-Propos), jako swoich mistrzów wskazał Antoniego Hoborskiego i Stanisława Zarembę, którzy wywarli na niego wpływ intelektualny i zachęcili Ważewskiego do takich badań: „C'est avec une profonde gratitude que je présente mes remerciements à M. M. Denjoy, Fréchet et Lebesgue pour leurs précieux conseils et indications concernant ce travail et à mes Maîtres M. M. Hoborski et Zaremba pour avoir rendu possible son impression et pour leur encouragement.

A tous mes amis ayant contribué à mon progrès à différents points de vue et tout particulièrement à Mlle Jeanne Prohet et à M. Pierre Aubertin qui s'est gracieusement chargé de la révision des épreuves j'offre mes sentiments les meilleurs”.

Co do Émile'a Borela, Arnauda Denjoya oraz Paula Montela – zob. Bibliografia 4.: Domoradzki 1997.

LP.	Następca: Nazwisko, imię doktora	Instytucja nadająca doktorat	Rok	Liczba następców
2.	Wrona, Włodzimierz	Uniwersytet Jagielloński	1945	1
3.	Turowicz, Andrzej	Uniwersytet Jagielloński	1946	2
4.	Zahorski, Zygmunt ⁴⁸	Uniwersytet Jagielloński	1946	128
5.	Pawelski, Waclaw	Uniwersytet Jagielloński	1947	3
6.	Leitner, Roman	Uniwersytet Jagielloński	1949	
7.	Szmydt, Zofia	Uniwersytet Jagielloński	1949	4
8.	Krygowska, Zofia	Uniwersytet Jagielloński	1950	
9.	Łojasiewicz, Stanisław	Uniwersytet Jagielloński	1950	52
10.	Tatarkiewicz, Krzysztof	Uniwersytet Jagielloński	1950	5
11.	Mikołajska, Zofia	Uniwersytet Jagielloński	1951	
12.	Mucha, Kazimierz	Uniwersytet Jagielloński	1952	
13.	Pliś, Andrzej ⁴⁹	Instytut Matematyczny PAN	1954	9
14.	Opiał, Zdzisław	Uniwersytet Jagielloński	1957	29
15.	Maurin, Lidia	Instytut Matematyczny PAN	1958	
16.	Mlak, Włodzimierz	Uniwersytet Jagielloński	1958	21
17.	Olech, Czesław	Instytut Matematyczny PAN	1958	18
18.	Kluczny, Czesław	Uniwersytet Jagielloński	1959	
19.	Lasota, Andrzej	Instytut Matematyczny PAN	1960	32

⁴⁸ Zygmunt Zahorski wypromował 9 doktorów na Uniwersytecie Łódzkim i 2 na Politechnice Śląskiej, a oni lub ich uczniowie 128 doktorów. Był twórcą szkoły funkcji rzeczywistych na Uniwersytecie Łódzkim – zob. Bibliografia 4.: Uniwersytet Łódzki 1987; *Mathematics Genealogy Project* 2020r; Hetmaniok i in. 2014; Wituła, Słota, Hołubowski (red.). 2015.

⁴⁹ Ważewski był promotorem doktoratu obronionego 23 stycznia 1954 r., a później jednym dwóch recenzentów pracy na stopień „docenta kandydata nauk” obronionej 26 października 1957. Zob. Bibliografia 4.: Instytut Matematyczny PAN 1954–2020: Pliś Andrzej.

LP.	Następca: Nazwisko, imię doktora	Instytucja nadająca doktorat	Rok	Liczba następców
20.	Cin-Hua-Szu	Uniwersytet Jagielloński	1961	
21.	Kowalski, Zbigniew	Uniwersytet Jagielloński	1961	2
22.	Pelczar, Andrzej	Uniwersytet Jagielloński	1964	31
23.	Szafraniec, Franciszek	Uniwersytet Jagielloński	1968	9

Tadeusz Wązewski promował 23 doktorów, ci zaś (lub ich uczniowie-doktorzy) 363 doktorów.

W szkole Wązewskiego bardzo ważną rolę pełnił Zdzisław Opiał, zarówno jako matematyk⁵⁰ i historyk matematyki⁵¹.

Zdzisław Opiał ⁵²				
Doktorat: Uniwersytet Jagielloński 1957				
Promotor: Tadeusz Wązewski				
LP.	Nazwisko, imię doktora	Instytucja nadająca doktorat	Rok	Liczba następców
1.	Sędziwy, Stanisław	Uniwersytet Jagielloński	1965	23
2.	Bodanko, Włodzimierz	Uniwersytet Jagielloński	1966	
3.	Pawlikowska-Brożek, Zofia ⁵³	Uniwersytet Jagielloński	1970	1
4.	Kulig, Czesława	Uniwersytet Jagielloński	1971	
5.	Stachurska, Barbara	Uniwersytet Jagielloński	1971	
6.	Krakowiak, Anna	Uniwersytet Jagielloński	1974	

Zdzisław Opiał wypromował 6 doktorów, ci zaś (lub ich uczniowie-doktorzy) wypromowali 25 doktorów.

⁵⁰ Zob. Bibliografia 1.1: Lasota [1979](#); Lasota, Olech 1990; Mlak 1990; Olech [1979](#); Bibliografia 2.1.: Malczak, Pleczar [1979](#).

⁵¹ Zob. Bibliografia 1.1: Opiał, [1959](#); [1960](#); [1965a](#); [1965b](#); 1966; Pawlikowska-Brożek [1975](#); Bielak [1979](#), s. 118; Bibliografia 2.1.: Malczak, Pleczar [1979](#).

⁵² Zob. Bibliografia 4.: *Mathematics Genealogy Project* [2020j](#).

⁵³ Zob. przyp 57.

*Szkoła analizy zespolonej i funkcji analitycznych
(szkoła Franciszka Leja)*

Franciszek Leja ⁵⁴				
Doktorat: Uniwersytet Jagielloński 1916				
Promotor: Kazimierz Żorawski				
LP.	Następca: Nazwisko, imię doktora	Instytucja nadająca doktorat	Rok	Liczba następców
1.	Leśniak, Jan	Uniwersytet Jagielloński	1947	
2.	Górski, Jerzy	Uniwersytet Jagielloński	1950	15
3.	Kleiner, Witold	Instytut Matematyczny PAN	1954	
4.	Bierski, Franciszek	Uniwersytet Jagielloński	1959	
5.	Szybiak, Andrzej	Instytut Matematyczny PAN	1959	
6.	Bach, Władysław	Uniwersytet Jagielloński	1960	
7.	Siciak, Józef	Uniwersytet Jagielloński	1960	115
8.	Loster, Czesław	Uniwersytet Jagielloński	1961	
9.	Szafirski, Bolesław	Uniwersytet Jagielloński	1963	30

Franciszek Leja wypromował 9 doktorów, ci zaś (lub ich uczniowie-doktorzy) wypromowali 160 doktorów, w sumie szkoła Leja wypromowała dotąd 169 doktorów.

Szkoła geometrii (szkoła Antoniego Hoborskiego i Stanisława Gołąba)

Antoni Hoborski ⁵⁵				
Doktorat: Uniwersytet Jagielloński 1908				
Promotor: Stanisław Zaremba				
LP.	Następca: Imię, nazwisko doktora	Instytucja nadająca doktorat	Rok	Liczba następców
---	---	---	---	---

⁵⁴ Zob. Bibliografia 4.: *Mathematics Genealogy Project 2020g*.

⁵⁵ *Mathematics Genealogy Project 2020c* (Bibliografia 4.) nie posiada informacji o doktorantach Hoborskiego. Choć promotorem doktoratu Stanisława Gołąba był Stanisław

Stanisław Gołąb⁵⁶

Doktorat: Uniwersytet Jagielloński 1931

Promotor 1: Stanisław Zaremba

Promotor 2: Jahn Arnoldus Schouten

LP.	Następca: Nazwisko, imię doktora	Instytucja nadająca doktorat	Rok	Liczba następców
1.	Wróbel, Tadeusz	Uniwersytet Jagielloński	1950	
2.	Pidekówna, Halina	Uniwersytet Jagielloński	1951	
3.	Tryuk, Krystyna	Uniwersytet Jagielloński	1952	

Zaremba, Gołąb uważał się jednak za ucznia Antoniego Hoborskiego. Nie podał jednak, żadnego jego doktoranta – zob. przyp. poniżej. Zwracam więc uwagę na fakt, iż można nie mieć wypromowanych doktorów, a mimo to być uważanym przez uczniów za współtwórcę szkoły naukowej.

⁵⁶ Według *Mathematics Genealogy Project 2020b* (Bibliografia 4.) Gołąb napisał pracę doktorską “Über verallgemeinerte projektive Geometrie” (zob. Gołąb [1930](#)) pod kierunkiem Jahna Arnoldusa Schoutena i obronił ją na Uniwersytecie Jagiellońskim w 1931 r. – zob. Bibliografia 4.: Gancarzewicz, Pogoda [2000](#), s. 358. Formalnym promotorem doktoratu był Stanisław Zaremba.

Mimo tych faktów, S. Gołąb uważał się za ucznia Stanisława Hoborskiego: „Związały się od 1922 r. z prof. Hoborskim jako asystent Akademii Górniczej, miałem szczęście nie tylko słuchać wspomnianego wykładu prof. Hoborskiego [z geometrii różniczkowej – M.K.] w latach 1922–1923, ale równocześnie redagować skrypt z tego wykładu [...]. Ten fakt prawdopodobnie zadecydował, że wybrałem sobie geometrię różniczkową jako główny przedmiot swych własnych badań naukowych” (Bibliografia 1.1.: Gołąb [1969](#), s. 34).

„Jako uczony był człowiekiem niezwykle skromnym; nie łaknął zaszczytów, cenil nade wszystko ciepłą atmosferę domową i spokój do pracy. Należał do tych, którym sukcesy uczniów przysparzają więcej radości aniżeli własne osiągnięcia. *Trudno jest uczniowi, który tak wiele swemu mistrzowi zawdzięcza, oszacować z pełną obiektywnością jego twórczy wkład naukowy*” (Bibliografia 1.1.: Gołąb [1969](#), s. 38; kursywa – M.K.).

Gdy w 1918 r. Żorawski opuszcza katedrę w Krakowie i przenosi się do Warszawy, Hoborski zdaje sobie sprawę, że grozi to kompletnym zanikiem geometrii w Polsce (zwłaszcza że Żorawski poszedł nie na uniwersytet, lecz na politechnikę) i od tej chwili główną pasją jego życia staje się zadanie stworzenia w Polsce szkoły geometrycznej. [...] Trzeba stwierdzić, iż mimo przedwczesnej tragicznej śmierci [w 1940 r. – M.K.], udało się Hoborskiemu ten główny życiowy cel stworzenia w Polsce szkoły geometrycznej w dużej mierze zrealizować, a w każdym razie poważnie zapoczątkować [dzięki m.in. napisaniu bardzo dobrych podręczników i szkoleniu młodej kadry naukowej –

LP.	Następca: Nazwisko, imię doktora	Instytucja nadająca doktorat	Rok	Liczba następców
4.	Moszner, Zenon ⁵⁷	Uniwersytet Jagielloński	1957	8
5.	Kucharzewski, Mieczysław	Uniwersytet Jagielloński	1959	7
6.	Kuczma, Marek ⁵⁸	Uniwersytet Jagielloński	1961	65
7.	Zajtż, Andrzej	Uniwersytet Jagielloński	1961	22
8.	Bochenek, Jan	Uniwersytet Jagielloński	1962	6
9.	Jakubowicz, Antoni	Uniwersytet Jagielloński	1962	2
10.	Makai, Imre	József Attila University	1962	

M.K.]. [...] U Hoborskiego napisało kilku studentów z uniwersytetu swe prace magisterskie (Bibliografia 1.1.: Gołąb [1969](#), ss. 39–40).”

„Od 1922 r. (z przerwą na studia zagraniczne) związałem się już na stałe ze swym Mistrzem i byłem w swych dalszych studiach głównie pod jego kierunkiem. Nie trzeba dodawać, że i postawa etyczna prof. Hoborskiego wywarła na mnie wielki wpływ wychowawczy” (Bibliografia 1.1.: Gołąb [1969](#), s. 40).

⁵⁷ W przypadku Zenona Mosznera *Mathematics Genealogy Project* [2020i](#) (Bibliografia 4.) *podaje, że miał on 7 następców* (wypromował 5 doktorów, i jeden z nich wypromował 2 doktorów). Na liście uczniów prof. Mosznera zabrakło jednak Stanisława Domoradzkiego, który obronił pracę doktorską z matematyki pt. „Piśmiennictwo matematyczne polskie okresu porozbiorowego (1795–1918)” 27 września 1995. r. – zob. Bibliografia 4.: *Nauka Polska – Ludzkie Nauki* [2020a](#). We wszystkich fazach realizacji tego doktoratu na prośbę prof. Zenona Mosznera brała udział dr Zofia Pawlikowska-Brożek, z którą Stanisław Domoradzki współpracuje do dzisiaj (informacja własna – zob. Bibliografia 3: Domoradzki [2020](#)). Dlatego Stanisław Domoradzki powinien być traktowany za ucznia zarówno prof. Zenona Mosznera, jak i dr Zofii Pawlikowskiej-Brożek.

⁵⁸ Marek Kuczma ukończył studia magisterskie w 1956 r. n UJ, od 1956 r. do lutego 1962 r. pracował na AGH, następnie przeszedł do Katedry Geometrii UJ. Od 1963 r. związany z katowickim Studium Matematyki Filii UJ (które zorganizował i którym kierował), a od 1968 r. z utworzonym wtedy Uniwersytetem Śląskim w Katowicach, a także w latach 1966–1968 i 1970–1975 z Instytutem Matematycznym PAN; doktorat *O pewnym równaniu funkcyjnym pierwszego rzędu* (UJ, 1961; promotor: prof. Stanisław Gołąb); habilitacja *O równaniu Schrödera* (UJ, 1963); tytuł prof. (1969). Wypromował 13 doktorów (6 na UJ, 1 w IM PAN i 6 na Uniwersytecie Śląskim – wśród jego 65 następców zdecydowana większość związana jest Uniwersytetem Śląskim w Katowicach. Określany mianami „ojca [polskiej szkoły](#) równań funkcyjnych” i “ojca katowickiej [szkoły](#) równań funkcyjnych” – zob. Bibliografia 4.: Ger [1992a](#); [1992b](#); Sztuka [2018](#); *Nauka Polska – Ludzkie Nauki* [2020b](#); *Mathematics Genealogy Project* [2020e](#).

LP.	Następca: Nazwisko, imię doktora	Instytucja nadająca doktorat	Rok	Liczba następców
11.	Siwek, Edward	Uniwersytet Jagielloński	1964	
12.	Topa, Stefan	Uniwersytet Jagielloński	1964	
13.	Bieszk, Leon	Uniwersytet Jagielloński	1966	
14.	Serafin, Stanisław	Uniwersytet Jagielloński	1967	
15.	Kareńska, Zofia	Uniwersytet Jagielloński	1968	
16.	Vien, Tran	Uniwersytet Jagielloński	1970	
17.	Gawrylczyk, Irena	Uniwersytet Jagielloński	1973	
18.	Hyży, Adam	Uniwersytet Jagielloński	1973	
19.	Formella, Stanisław	Instytut Matematyczny PAN	1975	
20.	Gądek, Jerzy	Uniwersytet Jagielloński	1979	

Stanisław Gołąb wypromował 20 doktorów, ci zaś (lub ich uczniowie-doktorzy) wypromowali 109 doktorów, w sumie szkoła Hoborskiego i Gołąba wypromowała 129 doktorów.

Szkoła dydaktyki matematyki (szkoła Zofii Krygowskiej)

Zofia Krygowska ⁵⁹				
Doktorat: Uniwersytet Jagielloński 1950				
Promotor: Tadeusz Wążewski				
LP.	Następca: Nazwisko, imię doktora	Instytucja nadająca doktorat	Rok	Liczba następców
1.	Turnau, Stefan	WSP Kraków	1967	6
2.	Nowecki, Bogdan	WSP Kraków	1969	9
3.	Sawicki, Tadeusz	WSP Opole	1969	

⁵⁹ *Mathematics Genealogy Project 2020d* (Bibliografia 4.) nie ma informacji na temat doktorów ze szkoły prof. Krygowskiej. Uzupełniam więc te informacje na podstawie przeprowadzonych poszukiwań – zob. Bibliografia 4.: Nowecki [1979](#), s. 178; 1984; [2020](#); Konior [2020](#); Siwek [2020](#); Treliński [2020](#); Turnau [2020](#).

LP.	Następca: Nazwisko, imię doktora	Instytucja nadająca doktorat	Rok	Liczba następców
4.	Dyrszlag, Zygfryd	WSP Opole	1972	
5.	Treliński, Gustaw	WSP Kraków	1972	4
6.	Kowalewska, Zofia	Politechnika Częstochowska	1972	
7.	Konior, Jan	Uniwersytet Śląski	1973	2
8.	Siwek, Helena	WSP Kraków	1973	2
9.	Gucewicz-Sawicka, Irena	Instytut Badań Pedagogicznych	1975	
10.	Ciosek, Marianna	WSP Kraków	1975	
11.	Sznajder, Maria	WSP Kraków	1976	

Zofia Krygowska wypromowała 11 doktorów dydaktyki matematyki, ci zaś wypromowali 23 doktorów dydaktyki matematyki.

***Szkoła analizy różniczkowej, teorii dystrybucji i geometrii
analitycznej (szkoła Stanisława Łojasiewicza)***

Stanisław Łojasiewicz ⁶⁰				
Doktorat: Uniwersytet Jagielloński 1950				
Promotor: Tadeusz Wążewski				
LP.	Następca: Nazwisko, imię doktora	Instytucja nadająca doktorat	Rok	Liczba następców
1.	Bochnak, Jacek ⁶¹	Uniwersytet Jagielloński	1969	13
2.	Wachta, Krystyna	Uniwersytet Jagielloński	1973	
3.	Płoski, Arkadiusz	Instytut Matematyczny PAN	1974	1

⁶⁰ *Mathematics Genealogy Project 2020h* (Bibliografia 4.).

⁶¹ „[...] tematyka, którą uprawiamy, wyrosła w Krakowie. Myśmy [tzn. Jacek Bochnak i Wojciech Kucharz] byli głównie uczniami profesorów Łojasiewicza i Siciaka, tematy, które oni inaugurowali, myśmy rozwijali. [T]ak, że te kontakty, które mieliśmy młodości, szczególnie z tymi dwoma profesorami, ale innymi również, były niesłychanie ważne, inspirowały nas przez lata i właściwie do tej chwili. W pewnym sensie te sprawy doty-

LP.	Następca: Nazwisko, imię doktora	Instytucja nadająca doktorat	Rok	Liczba następców
4.	Tutaj, Edward	Uniwersytet Jagielloński	1974	2
5.	Denkowska, Zofia	Uniwersytet Jagielloński	1975	
6.	Pliś, Maria	Uniwersytet Jagielloński	1978	
7.	Stasica, Jacek	Uniwersytet Jagielloński	1979	
8.	Kurdyka, Krzysztof	Uniwersytet Jagielloński	1984	6
9.	Pawłucki, Wiesław	Uniwersytet Jagielloński	1984	6
10.	Szafraniec, Zbigniew	Uniwersytet Jagielloński	1986	2
11.	Parusiński, Adam	Uniwersytet Jagielloński	1987	8
12.	Hajto, Zbigniew	Uniwersytet Jagielloński	1988	2

Stanisław Łojasiewicz wypromował 12 doktorów, ci zaś (lub ich uczniowie-doktorzy) 40 doktorów.

Szkola analizy funkcjonalnej, geometrii algebraicznej oraz teorii aproksymacji (szkół Józefa Siciaka)

Józef Siciak ⁶²				
Doktorat: Uniwersytet Jagielloński 1960				
Promotor: Franciszek Leja				
LP.	Następca: Nazwisko, imię doktora	Instytucja nadająca doktorat	Rok	Liczba następców
1.	Winiarski, Tadeusz	Uniwersytet Jagielloński	1971	22
2.	Pleśniak, Wiesław	Uniwersytet Jagielloński	1972	22
3.	Chmielowski, Jan	Uniwersytet Jagielloński	1973	

czące geometrii rzeczywistej, dalej nas interesują i dalej rozwijamy. To wszystko wyrosło z kontaktów osobistych. Bez kontaktów osobistych ani jedna dziesiąta podobnie nie zostałaby wykonana” (Jacek Bochnak w: Bochnak, Kucharz, Jasiński 2019 (Bibliografia 4.); kursywa – M.K.).

Innymi słowy, Jacek Bochnak zauważa, że fakt bycia doktorem wypromowanym przez określonego promotora nie jest tożsamy z faktem, że ucznia kogo się uważamy.

⁶² *Mathematics Genealogy Project* 2020 (Bibliografia 4.).

LP.	Następca: Nazwisko, imię doktora	Instytucja nadająca doktorat	Rok	Liczba następców
4.	Rusek, Kamil	Uniwersytet Jagielloński	1973	7
5.	Drużkowski, Ludwik	Uniwersytet Jagielloński	1974	5
6.	Downarowicz, Małgorzata	Uniwersytet Jagielloński	1975	
7.	Mazurek, Maria	Uniwersytet Jagielloński	1975	
8.	Wronicz, Zygmunt	Uniwersytet Jagielloński	1976	1
9.	Jarnicki, Marek	Uniwersytet Jagielloński	1977	20
10.	Kucharz, Wojciech	Uniwersytet Jagielloński	1977	3
11.	Czaja, Konrad	Uniwersytet Jagielloński	1978	
12.	Janik, Adam	Uniwersytet Jagielloński	1979	
13.	Jakóbczak, Piotr	Uniwersytet Jagielloński	1980	1
14.	Klimek, Maciej	Uniwersytet Jagielloński	1981	8
15.	Reczek, Krzysztof	Uniwersytet Jagielloński	1981	
16.	Kolodziej, Sławomir	Uniwersytet Jagielloński	1989	5
17.	Jędrzejowski, Mieczysław	Uniwersytet Jagielloński	1991	
18.	Blocki, Zbigniew	Uniwersytet Jagielloński	1995	3

Józef Siciak wypromował 18 doktorów, ci zaś (lub ich uczniowie-doktorzy) 97 doktorów, ma więc 115 następców.

Szkoła układów dynamicznych (szkoła Andrzeja Pelczara)

Andrzej Pelczar ⁶³				
Doktorat: Uniwersytet Jagielloński 1964				
Promotor: Tadeusz Wązewski				
LP.	Nazwisko, imię doktora	Instytucja nadająca doktorat	Rok	Następcy
1.	Banek, Tadeusz	Akademia Górniczo- Hutnicza	1975	
2.	Ombach, Jerzy	Uniwersytet Jagielloński	1976	9

⁶³ *Mathematics Genealogy Project 2020k* (Bibliografia 4.); uzupełnienie informacji za: Bibliografia 4.: Ciesielski, Pelczar-Barwacz 2011; Ciesielski 2014.

LP.	Nazwisko, imię doktora	Instytucja nadająca doktorat	Rok	Następcy
3.	Sobański, Maciej	Uniwersytet Jagielloński	1976	
4.	Trzepizur, Andrzej	Uniwersytet Jagielloński	1976	
5.	Klapyta, Janina	Uniwersytet Jagielloński	1978	
6.	Srzednicki, Roman	Uniwersytet Jagielloński	1981	11
7.	Habrat, Stanisław	Uniwersytet Jagielloński	1982	
8.	Marciński, Antoni	Uniwersytet Jagielloński	1982	
9.	Ciesielski, Krzysztof	Uniwersytet Jagielloński	1986	1
10.	Oluwole Adewale, Michael	Uniwersytet w Zarii (Nigeria)	1986	
11.	van Dien, Le	Uniwersytet Jagielloński	1988	
12.	Podisuk, Maitree	Uniwersytet Jagielloński	1992	
13.	Tabor, Jacek	Uniwersytet Jagielloński	2000	
14.	Bistroń, Anna ⁶⁴	Uniwersytet Jagielloński	2008	

Andrzej Pelczar wypromował 14 doktorów, ci zaś (lub ich uczniowie-doktorzy) wypromowali dotąd 21 doktorów, w sumie szkoła Pelczara wypromowała dotąd 35 doktorów.

Dodatek 2. Szkoła Wacława Sierpińskiego

Wacław Sierpiński ⁶⁵				
Doktorat: Uniwersytet Jagielloński 1906				
Promotor 1: Edward Janczewski-Glinka ⁶⁶				
Promotor 2: Georgy Fedoseevich Voronoy				
LP.	Nazwisko, imię doktora	Instytucja nadająca doktorat	Rok	Następcy
1.	Mazurkiewicz, Stefan	Uniwersytet Lwowski	1913	2613
2.	Ruziewicz, Stanisław	Uniwersytet Lwowski	1913	2

⁶⁴ Faktycznie jednak „Opiekunem pracy był [dr] Krzysztof Ciesielski, niemogący być oficjalnie promotorem z przyczyn formalnych” (Bibliografia 4.: Ciesielski 2011, s. 128).

⁶⁵ Bardzo ważną rolę w szkole Sierpińskiego odegrali: Zygmunt Janiszewski, inicjator i twórca programu [polskiej szkoły matematycznej](#) oraz pomysłodawca czasopisma

LP.	Nazwisko, imię doktora	Instytucja nadająca doktorat	Rok	Następcy
3.	Kuratowski, Kazimierz ⁶⁷	Uniwersytet Warszawski	1921	738

Fundamenta Mathematicae, a także Stefan Mazurkiewicz, Jerzy (Splawa-) Neyman oraz Kazimierz Kuratowski. W latach 1918–1939 Sierpiński, we współpracy z m.in. Zygmuntom Janiszewskim i Stefan Mazurkiewicz, stworzył warszawską szkołę matematyczną – zob. Bibliografia 4.: Janiszewski 1918/[1963](#); Wójcik [2013](#); Przeniosło [2006](#); [2007](#); [2011b](#); [2016](#).

Mathematics Genealogy Project [2020m](#) (Bibliografia 4.) nie wymienia Władysława Ślebodzińskiego i Kazimierza Kuratowskiego wśród doktorów wypromowanych przez Sierpińskiego, wymienia natomiast Stanisława Ruziewicza i Stefana Mazurkiewicza. Co do Ślebodzińskiego, wymieniam jego nazwisko mając na względzie informacje podane w przyp. 43; co do Kuratowskiego, mając na względzie informacje podane poniżej w przyp. 67 i 69; co do Ruziewicza i Mazurkiewicza, opieram się na ustaleniach Katarzyny Francikowskiej i Małgorzaty Przeniosło:

„W 1913 roku [Zygmunt] Janiszewski habilitował się we Lwowie, a w tymże roku [Józef] Puzyna formalnie promował dwóch doktorów — [Stanisława] Ruziewicza i Stefana Mazurkiewicza. W rzeczywistości ich prace powstały pod kierunkiem Sierpińskiego [...]” (Bibliografia 4.: Francikowska [2008](#), s. 159).

[Sierpiński] “[b]ył [...] człowiekiem o nieprzeciętnych zdolnościach twórczych i organizacyjnych. Oprócz zaangażowania w pracę naukową bardzo zajmowała go kwestia kondycji polskiej matematyki, zastanawiał się nad przyczynami tego, że żadna ze szkół akademickich Lwowa i Krakowa nie zdołała stworzyć ośrodka kojarzonego na świecie z rodzimą myślą matematyczną, choć wówczas niemal już liczba polskich matematyków wykształciła się zarówno na tych uczelniach, jak i za granicą. Konfrontując obserwacje miejscowego środowiska matematycznego z doświadczeniami zdobytymi podczas wcześniejszego pobytu w Getyndze, która była wówczas najprężniejszym ośrodkiem matematycznym Europy, doszedł do przekonania, że największą przeszkodę w rozwoju polskiej matematyki stanowi brak zespołów osób o podobnych zainteresowaniach pracujących wspólnie w tym samym miejscu. Sierpiński podjął starania, by wcielić w życie ideę konsolidacji uczonych i stworzyć taką grupę naukowców. Zaproponował współpracę przebywającemu za granicą młodemu dr. Zygmuntowi Janiszewskiemu [...], również pochodzącemu z Warszawy, ten podzielał bowiem jego poglądy w kwestiach organizacji nauki, miał też własne przemyślenia, które później okazały się równie istotne dla rozwoju w Polsce szkół matematycznych. Janiszewski przyjął zaproszenie, habilitował się na Uniwersytecie we Lwowie (UL) w 1913 r. i rozpoczął wykłady na tej uczelni. W tym samym roku na UL zostało również wypromowanych dwóch doktorów, uczniów Sierpińskiego – Stefan Mazurkiewicz [...] (on także pochodził z Warszawy) i Stanisław Ruziewicz” (Bibliografia 4.: Przeniosło [2011b](#), ss. 205–206).

⁶⁶ Zob. powyżej przyp. 46.

⁶⁷ Zdaniem Ryszarda Engelkinga i Romana Pola do uczniów Sierpińskiego trzeba też zaliczyć Kazimierza Kuratowskiego: „Wśród profesorów matematyki [na Uniwer-

LP.	Nazwisko, imię doktora	Instytucja nadająca doktorat	Rok	Następcy
4.	(Splawa-) Neyman, Jerzy ⁶⁸	Uniwersytet Warszawski	1924	2769
5.	Lindenbaum, Adolf	Uniwersytet Warszawski	1928	
6.	Zalcwasser, Zygmund	Uniwersytet Warszawski	1928	
7.	Ślebodziński, Władysław	Uniwersytet Warszawski	1929	51
8.	Marczewski, Edward	Uniwersytet Warszawski	1932	180
9.	Wakulicz, Antoni	Uniwersytet Warszawski	1949	25
10.	Schinzel, Andrzej	Uniwersytet Warszawski	1960	79
11.	Rotkiewicz, Andrzej	Instytut Matematyczny PAN	1963	6

Wacław Sierpiński wypromował 11 doktorów, ci zaś (lub ich uczniowie-doktorzy) 6463 doktorów.

sytecie Warszawskim] było wtedy dwóch młodych, wybitnych i aktywnych naukowo topologów – Zygmunt Janiszewski i Stefan Mazurkiewicz, wkrótce dołączył do nich nieco starszy Wacław Sierpiński. Ci trzej matematycy, a także logik Jan Łukasiewicz, decydująco i trwale wpłynęli na Kuratowskiego. Szczególnie bliskie były jego kontakty z Janiszewskim. Pod jego kierunkiem napisał pracę doktorską, promotorem był Sierpiński (styczeń 1921), gdyż Janiszewski zmarł przedwcześnie w roku 1920” (Bibliografia 4.: Engelking, Pol [1999](#)).

Powtórzyła tę informację Zofia Pawlikowska-Brożek: „[Kuratowski] studia ukończył w 1918 na Uniwersytecie Warszawskim, a w 1921 otrzymał stopień doktora filozofii na podstawie dwuczęściowej pracy dotyczącej: aksjomatycznego ujęcia topologii przez wprowadzenie aksjomatyki domknięć (*Sur la notion de l'ensemble fini*, „Fundamenta Mathematicae”, 1/1920) i definitywnego rozstrzygnięcia zagadnienia continuów nieprzywiedlnych, będących przedmiotem paryskiej pracy doktorskiej Janiszewskiego. Promotorem był Wacław Sierpiński (Janiszewski, faktyczny opiekun pracy, już nie żył)” (Bibliografia 1.1: Pawlikowska-Brożek [2000](#)).

Patrz także poniżej przyp. 70.

⁶⁸ Od 1938 roku w USA – zob. Bibliografia 4.: O'Connor, Robertson [2003](#); Wójcik [2013](#), ss. 44–46.

Kazimierz Kuratowski ⁶⁹				
Doktorat: Uniwersytet Warszawski 1921				
Dissertation: Sur la notion de l'ensemble fini. <i>Fundamenta Mathematicae</i> 1/1920				
Promotor 1: Waclaw Sierpiński ⁷⁰				
Promotor 2: Zygmunt Janiszewski				
LP.	Nazwisko, imię doktora	Instytucja nadająca doktorat	Rok	Następcy
1.	Ulam, Stanisław	Politechnika Lwowska	1933	31
2.	Eilenberg, Samuel	Uniwersytet Warszawski	1936	288
3.	Mostowski, Andrzej	Uniwersytet Warszawski	1938	386
4.	Sikorski, Roman ⁷¹	Uniwersytet Warszawski	1949	8
5.	Jaroń, Jerzy	Uniwersytet Łódzki	1958	
6.	Mrówka, Stanisław	Instytut Matematyczny PAN	1959	22
7.	Engelking, Ryszard ⁷²	Instytut Matematyczny PAN	1961	2

⁶⁹ Informacje podaje za: *Mathematics Genealogy Project* [2020f](#) i Engelking; Pol [1999](#) (Bibliografia 4.).

⁷⁰ Według *Mathematics Genealogy Project* [2020f](#) (Bibliografia 4.) promotorem pracy doktorskiej Kuratowskiego był Stefan Mazurkiewicz i Zygmunt Janiszewski. Skorygowali tę informację Ryszard Engelking i Roman Pol (Bibliografia 4.: Engelking; Pol [1999](#)), a powtórzyła Zofia Pawlikowska-Brożek (Bibliografia 4.: Pawlikowska-Brożek [2000](#)): promotorem tej rozprawy był Waclaw Sierpiński, gdyż Janiszewski zmarł 3 stycznia 1920 r. – zob. powyżej przyp. 67. Ostatecznie sprawę wyjaśnił Walerian Piotrowski (Bibliografia 4.: Piotrowski [2013](#)) w oparciu o zachowane materiały archiwalne. Praca doktorska Kazimierza Kuratowskiego powstawała pod opieką Janiszewskiego, który jednak zmarł (3 stycznia 1920 r.). Składały się na nią dwa artykuły, opublikowane później w *Fundamenta Mathematicae* w 1922 r.: „Sur l'opération $\bar{\Lambda}$ de l'Analysis Situs” (Bibliografia 4.: Kuratowski [1922a](#)) i „Théorie des continus irréductibles entre deux points” (Bibliografia 4.: Kuratowski [1922b](#)). Przedstawił on te artykuły 12 maja 1920 r., a promocję doktorską uzyskał 5 stycznia 1921 r. Waclaw Sierpiński był tylko formalnym promotorem rozprawy.

⁷¹ Informacje podaje za: Mączyński, Traczyk [1987](#), s. 237 (Bibliografia 4.).

⁷² Ryszard Engelking był promotorem dwóch doktoratów: Roman Pol (1976) i Elżbiety Pol (1977). Roman Pol wypromował czworo doktorów: S.B. Spahn (1981), M. Wójcicka-Hitczenko (1987), W. Marciszewski (1987), P. Milewski (2004). Elżbieta Pol wypromowała M. Reńską (2002) – informacje te otrzymałem od Państwa Polów (Bibliografia 3.: E. Pol, R. Pol [2020a](#); [2020b](#)).

LP.	Nazwisko, imię doktora	Instytucja nadająca doktorat	Rok	Następcy
8.	(Całczyńska) Karłowicz, Monika	Instytut Matematyczny PAN	1966	
9.	Krasinkiewicz, Józef	Instytut Matematyczny PAN	1971	1
10.	Kaniewski, Janusz	Instytut Matematyczny PAN	1977	

Kazimierz Kuratowski wypromował 10 uczniów, ci zaś (lub ich uczniowie-doktorzy) 738 doktorów.⁷³

Bibliografia

ŹRÓDŁA ARCHIWALNE

Komisja Historii Nauki PAU. Dokumenty archiwalne.

Bibliografia 1. Wybrane publikacje krakowskiego środowiska matematycznego na polu historii matematyki (do 2010 roku) bez publikacji A. Pelczara⁷⁴

1.1. Poszczególni uczeni, szkoły matematyczne

Bielak, Antoni 1979: Wspomnienie o Zdzisławie Opialu. *Wiadomości Matematyczne* 21(2), ss. 115–121. DOI: 10.14708/wm.v21i02.3628. Dostęp online: <https://wydawnictwa.ptm.org.pl/index.php/wiadomosci-matematyczne/article/download/3628/3248>.

⁷³ Ciekawostką jest fakt, iż Kazimierz Kuratowski jako student wdał się w ostrą polemikę z profesorem Stanisławem Zarembą dotyczącą definicji wielkości – zob. Bibliografia 4.: Kuratowski 1917, ss. 288–306; Zaremba 1918a, ss. 121–127; Kuratowski 1918, ss. 128–132; Zaremba 1918b, s. 132; Ciesielska, Ciesielski 2015, s. 52. Kwestia ta wymaga szczegółowego zbadania.

⁷⁴ Aby łatwiej zauważyć rozwój zainteresowań tego środowiska historią matematyki, warto przegrupować te publikacje w porządku chronologicznym. Listę tę zaczyna artykuł T. Wążewskiego z 1947 roku pt. „Twórczość i zasługi naukowe Stanisława Zaremby”.

Wybór daty granicznej – 2008 r. – ma charakter konwencjonalny. Zamiarem autora artykułu było wskazać publikacje dotyczące historii matematyki i napisane przez krakowskich matematyków znanych Andrzejowi Pelczarowi, które mogły kształtować jego poglądy na temat historii matematyki. Lista ta nie jest zapewne kompletna.

- Ciesielski, Krzysztof 2003: Professor Józef Siciak – a scholar and educator. *Annales Polonici Mathematici* 80, ss. 1–15. Dostęp online: <https://www.impan.pl/shop/media/wysiwyg/ap/80/ap80-0-005.pdf>.
- Domoradzki, Stanisław; Pawlikowska-Brożek, Zofia 2002: *Poland* (on the History of Mathematics in Poland). [In:] Joseph Warren Dauben, Christoph J. Scriba (ed.), *Writing the history of mathematics: its historical development*. (“Science networks historical studies” t. 27); Birkhäuser, ss. 199–204.
- Goląb, Stanisław 1947: Dorobek matematyków polskich w nauce światowej. *Życie Nauki* III(13–14), ss. 79–91.
- Goląb, Stanisław (red.) 1964a: *Studia z dziejów katedr Wydziału Matematyki, Fizyki, Chemii Uniwersytetu Jagiellońskiego*. Kraków: Uniwersytet Jagielloński. „Wydawnictwa Jubileuszowe – Uniwersytet Jagielloński” t. 15.
- Goląb, Stanisław 1964b: Antoni Hoborski. [W:] *Studia z dziejów Katedr Wydziału Matematyki, Fizyki, Chemii Uniwersytetu Jagiellońskiego*, Wydawnictwo Jubileuszowe, t. 15, ss. 121–124.
- Goląb, Stanisław 1965: Prof. dr Antoni Hoborski (1879–1940). [W:] *Życiorysy profesorów i asystentów Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie (1919–1964)*. „Zeszyty Naukowe” nr 41, Kraków, ss. 79–85.
- Goląb, Stanisław 1969: Antoni Hoborski organizator polskiej szkoły geometrycznej. *Wiadomości Matematyczne* 12, ss. 33–48. Dostęp online: <https://wydawnictwa.ptm.org.pl/index.php/wiadomosci-matematyczne/article/view-File/2040/1915>.
- Lasota, Andrzej 1976: Odwzorowania otwarte w dowodach twierdzeń o istnieniu rozwiązań równań różniczkowych. Sesja naukowa Oddziału Krakowskiego PTM pamięci profesora Tadeusza Ważewskiego. *Wiadomości Matematyczne* 20(1), ss. 76–80. DOI: 10.14708/wm.v20i01.3433. Dostęp online: <https://wydawnictwa.ptm.org.pl/index.php/wiadomosci-matematyczne/article/view/3433/3099>.
- Lasota, Andrzej 1979: O kilku wynikach naukowych Zdzisława Opala otrzymanych po roku 1960. *Wiadomości Matematyczne* 21(2), ss. 126–131. DOI: 10.14708/wm.v21i02.3630. Dostęp online: <https://wydawnictwa.ptm.org.pl/index.php/wiadomosci-matematyczne/article/view/3630/3250>
- Lasota, Andrzej; Olech, Czesław 1990: Zdzisław Opiał – a mathematician (1930–1974). *Annales Polonici Mathematici* 51, ss. 7–13.
- Leja, Franciszek 1969: Powstanie Polskiego Towarzystwa Matematycznego. *Wiadomości Matematyczne* 12, ss. 3–8.
- Łojasiewicz, Stanisław; Szafirski, Bolesław 1993: Andrzej Pliś, 1929–1991. *Nauka Polska* 41(4) (269), ss. 171–172.

- Mlak, Włodzimierz 1990: In memory of Professor Zdzisław Opiał. *Annales Polonici Mathematici* 51, p. 5.
- Olech, Czesław 1976: O wynikach Tadeusza Ważewskiego w matematycznej teorii optymalnego sterowania. Sesja naukowa Oddziału Krakowskiego PTM pamięci profesora Tadeusza Ważewskiego. *Wiadomości Matematyczne* 20(1), ss. 66–69. DOI: 10.14708/wm.v20i01.3430. Dostęp online: <https://wydawnictwa.ptm.org.pl/index.php/wiadomosci-matematyczne/article/view/3430/3096>.
- Olech, Czesław 1979: O początkowym okresie twórczości naukowej Zdzisława Opiała. *Wiadomości Matematyczne* 21(2), ss. 121–126. DOI: 10.14708/wm.v21i02.3629. Dostęp online: <https://wydawnictwa.ptm.org.pl/index.php/wiadomosci-matematyczne/article/view/3629/3249>.
- Olech, Czesław 2006: Przemówienie wygłoszone 12 maja 2006 roku na uroczystości nadania doktoratu honoris causa Uniwersytetu Jagiellońskiego. *Wiadomości Matematyczne* 42(1), ss. 55–58. DOI: 10.14708/wm.v42i01.5043. Dostęp online: <https://wydawnictwa.ptm.org.pl/index.php/wiadomosci-matematyczne/article/download/5043/4616>.
- Olech, Czesław; Szarski, Jacek; Szmydt, Zofia 1974: Tadeusz Ważewski (1896–1972). *Annales Polonici Mathematici* 29, ss. 1–13.
- Olech, Czesław; Szarski, Jacek; Szmydt, Zofia 1976: Tadeusz Ważewski (1896–1972). Sesja naukowa Oddziału Krakowskiego PTM pamięci profesora Tadeusza Ważewskiego. *Wiadomości Matematyczne* 20(1), ss. 55–62. DOI: 10.14708/wm.v20i01.3426. Dostęp online: <https://wydawnictwa.ptm.org.pl/index.php/wiadomosci-matematyczne/article/view/3426/3092>.
- Opiał, Zdzisław 1959: Elementarny dowód pierwszej reguły Guldina. *Wiadomości Matematyczne* 3(1), ss. 23–28. DOI: 10.14708/wm.v3i1.2675. Dostęp online: <https://wydawnictwa.ptm.org.pl/index.php/wiadomosci-matematyczne/article/view/2675/2513>.
- Opiał, Zdzisław 1960: Rektyfikacja spirali logarytmicznej w pracach E. Torricellego. *Wiadomości Matematyczne* 3(3), ss. 251–265. DOI: 10.14708/wm.v3i3.2573. Dostęp online: <https://wydawnictwa.ptm.org.pl/index.php/wiadomosci-matematyczne/article/view/2573/2416>.
- Opiał, Zdzisław 1965a: Zarys dziejów matematyki w Uniwersytecie Jagiellońskim w drugiej połowie XIX wieku. [W:] *Studia z dziejów Katedr Wydziału Matematyki, Fizyki, Chemii Uniwersytetu Jagiellońskiego* pod redakcją Stanisława Gołąba (Kraków), ss. 59–74 i równocześnie w: *Wiadomości Matematyczne* 8(1), ss. 25–39. DOI: 10.14708/wm.v8i1.2349. Dostęp online: <https://wydawnictwa.ptm.org.pl/index.php/wiadomosci-matematyczne/article/view/2349/2220>.
- Opiał, Zdzisław 1965b: Stan i potrzeby historii matematyki w Polsce. *Wiadomości Matematyczne* 8(1), ss. 65–89. DOI: 10.14708/wm.v8i1.2351. Dostęp online:

<https://wydawnictwa.ptm.org.pl/index.php/wiadomosci-matematyczne/article/view/2351/2222>.

Opiał, Zdzisław 1966: Dzieje nauk matematycznych w Polsce. *Studia i Materiały z Dziejów Nauki Polskiej*, Seria B, z. 10, ss. 137–166.

Pawlikowska-Brożek, Zofia 1975: Zdzisław Opiał (1930–1974). *Kwartalnik Historii Nauki i Techniki* 20(1), ss. 109–112. Dostęp online: http://bazhum.muzhp.pl/media/files/Kwartalnik_Historii_Nauki_i_Techniki/Kwartalnik_Historii_Nauki_i_Techniki-r1975-t20-n1/Kwartalnik_Historii_Nauki_i_Techniki-r1975-t20-n1-s109-112/Kwartalnik_Historii_Nauki_i_Techniki-r1975-t20-n1-s109-112.pdf.

Pawlikowska-Brożek, Zofia; Wachulka, Adam 1982: Jadwiga Stefania Dianni (1886–1981) we wspomnieniach historyków matematyki. *Kwartalnik Historii Nauki i Techniki* 27(1), ss. 189–194. Dostęp online: http://bazhum.muzhp.pl/media/files/Kwartalnik_Historii_Nauki_i_Techniki/Kwartalnik_Historii_Nauki_i_Techniki-r1982-t27-n1/Kwartalnik_Historii_Nauki_i_Techniki-r1982-t27-n1-s189-194/Kwartalnik_Historii_Nauki_i_Techniki-r1982-t27-n1-s189-194.pdf.

Pawlikowska-Brożek, Zofia 2000: *Kuratowski Kazimierz (1896–1980)*. [W:] *Słownik matematyków polskich*. Warszawa: Prószyński i S-ka. Dostęp online: http://www.wiw.pl/matematyka/Biogramy/Biogramy_08.Asp

Pawłucki, Wiesław 2003: Stanisław Łojasiewicz (1926–2002). *Roczniki Polskiego Towarzystwa Matematycznego Seria II: Wiadomości Matematyczne* 39, ss. 183–190. Dostęp online: <https://wydawnictwa.ptm.org.pl/index.php/wiadomosci-matematyczne/article/download/4953/4526>.

Pleśniak, Wiesław 1990: Bibliography of Zdzisław Opiał. *Annales Polonici Mathematici* 51, p. 13–20.

Pliś, Andrzej 1976: Metoda topologiczna badania przebiegu rozwiązań równań różniczkowych. Sesja naukowa Oddziału Krakowskiego PTM pamięci profesora Tadeusza Ważewskiego. *Wiadomości Matematyczne* 20(1), ss. 70–71. DOI: 10.14708/wm.v20i01.3431. Dostęp online: <https://wydawnictwa.ptm.org.pl/index.php/wiadomosci-matematyczne/article/view/3431/3097>.

Szarski, Jacek 1969: Tadeusz Ważewski. *Wiadomości Matematyczne* 11(1), ss. 67–72. DOI: 10.14708/wm.v11i1.2103. Dostęp online: <https://wydawnictwa.ptm.org.pl/index.php/wiadomosci-matematyczne/article/view/2103/1977>.

Szarski, Jacek 1976: Przemówienie na Sesji Naukowej poświęconej pamięci Profesora Tadeusza Ważewskiego. *Wiadomości Matematyczne* 20(1), ss. 64–65. DOI: 10.14708/wm.v20i01.3430. Dostęp online: <https://wydawnictwa.ptm.org.pl/index.php/wiadomosci-matematyczne/article/view/3429/3095>.

- Szarski, Jacek 1976: Nierówności różniczkowe i równania cząstkowe pierwszego rzędu w spuściźnie naukowej Tadeusza Ważewskiego. Sesja naukowa Oddziału Krakowskiego PTM pamięci profesora Tadeusza Ważewskiego. *Wiadomości Matematyczne* 20(1), ss. 71–76. DOI: 10.14708/wm.v20i01.3432. Dostęp online: <https://wydawnictwa.ptm.org.pl/index.php/wiadomosci-matematyczne/article/view/3432/3098>.
- Turowicz, Andrzej 1976: Przemówienie na Sesji Naukowej poświęconej pamięci Profesora Tadeusza Ważewskiego. *Wiadomości Matematyczne* 20(1), ss. 63–64. DOI: 10.14708/wm.v20i01.3428. Dostęp online: <https://wydawnictwa.ptm.org.pl/index.php/wiadomosci-matematyczne/article/view/3428/3094>.
- Ważewski, Tadeusz 1947: Twórczość i zasługi naukowe Stanisława Zaremby. *Dodatek do Rocznika Polskiego Towarzystwa Matematycznego* 21, „Sprawozdanie z V Zjazdu Matematyków Polskich w Krakowie w dniach 29–30 maja 1947”.
- Ważewski, Tadeusz 1956: Historia polskiej matematyki. I Ogólnopolski Zjazd Studentkich Kół Naukowych Matematyki (referat). Kraków.
- Ważewski, Tadeusz; Borsuk, Karol; Kuratowski, Kazimierz; Leja, Franciszek; Marczewski, Edward; Mazur, Stanisław; Mikusiński, Jan; Orlicz, Władysław; Sikorski, Roman; Ślebodziński, Władysław 1956: Wpływ nowych metod matematycznych na rozwój klasycznych dyscyplin matematyki. *Prace Matematyczne* 2, ss. 1–26.
- Ważewski, Tadeusz; Szarski, Jacek 1964: *Stanisław Zaremba [w:] Studia z dziejów Katedr Matematyki, Fizyki, Chemii Uniwersytetu Jagiellońskiego*, Kraków 1964, s. 103–117.

1.2. Redakcje

- Dianni, Jadwiga 1963: *Studium matematyki na Uniwersytecie Jagiellońskim do połowy XIX wieku*. {Redaktor naukowy: Zdzisław Opiał}⁷⁵. Kraków: Wydawnictwo Jubileuszowe Uniwersytetu Jagiellońskiego.
- Kulczycki, Stefan 1973: *Z dziejów matematyki greckiej* (książkę na podstawie odtworzonych przez Marię Majewską i Janinę Solarską notatek autora oprac. Zdzisław Opiał). Warszawa: Państwowe Wydawnictwo Naukowe.

1.3. Publikacje na temat Jana Brożka (1585–1652)

- Opiał, Zdzisław 1958: O pracach Jana Brożka z teorii liczb. *Kwartalnik Historii Nauki i Techniki* 3(4), ss. 537–563. Dostęp online: http://czashum.hist.pl/media//files/Kwartalnik_Historii_Nauki_i_Techniki/Kwartalnik

⁷⁵ Zob. Malczak, Pelczar 1990, s. 132. Na temat dokonań Jadwigi Stefanii Dianni (1886–1981) na gruncie historii matematyki – zob. Pawlikowska-Brożek, Wachulka [1982](#).

[Historii Nauki i Techniki-r1958-t3-n4/Kwartalnik Historii Nauki i Techniki-r1958-t3-n4-s537-563/Kwartalnik Historii Nauki i Techniki-r1958-t3-n4-s537-563.pdf](#).

- Pawlikowska-Brożek, Zofia 1997: Jan Brożek. *Matematyka* 2(264), ss. 67–75.
- Tatarkiewicz, Krzysztof 1972: Brożek Jan, Broscius, Brocjuusz, Broch. [W:] Reichell (red.), *Słownik pracowników książki polskiej* (Warszawa – Łódź).
- Tatarkiewicz, Krzysztof 2002: Brzozek czy Brożek? Uwagi w 350 lecie śmierci Jana Brosciusa. *Wiadomości Matematyczne* 38(1), ss. 131–138. DOI: 10.14708/wm.v38i01.4907. Dostęp online: <https://wydawnictwa.ptm.org.pl/index.php/wiadomosci-matematyczne/article/view/4907/4480>.
- Tatarkiewicz, Krzysztof 2003a: Brzozek czy Brożek? – oto jest pytanie! (w 350 lecie śmierci Jana Brosciusa). *Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Opolskiego – Matematyka* 31 – *Materiały XVI Szkoły Historii Matematyki, Turawa 14–18 maja 2002 r.* (Opole), ss. 171–187.
- Tatarkiewicz, Krzysztof 2003b: *Brzozek czy Brożek? Materiały do rozważań w 350 lecie śmierci Jana Brosciusa*. Warszawa. Preprint na prawach rękopisu, ponad 260 ss. + ilustracje.
- Tatarkiewicz, Krzysztof 2008: Jeszcze raz: Brzozek czy Brożek? *Wiadomości Matematyczne* 44(1), ss. 113–124. DOI: 10.14708/wm.v38i01.4907. Dostęp online: <https://wydawnictwa.ptm.org.pl/index.php/wiadomosci-matematyczne/article/view/4907/4480>.

Bibliografia 2. Lista publikacji Andrzeja Pelczara z historii i filozofii nauki oraz inne publikacje

2.1. Historia nauki – teksty okolicznościowe: Analiza dorobku naukowego wybranych matematyków krakowskich” (35)

- Bielak, Antoni 1978: Wspomnienie o Zdzisławie Opialu. *Wiadomości Matematyczne* 21(2), ss. 115–121. DOI: 10.14708/wm.v21i02.3628. Dostęp online: <https://wydawnictwa.ptm.org.pl/index.php/wiadomosci-matematyczne/article/view/3628/3248>.
- Ciesielski, Krzysztof; Pelczar, Andrzej; Pogoda, Zdzisław 2000: Franciszek Mertens (1840–1927). [W:] B. Szafirski (red.), *Złota Księga Wydziału Matematyki i Fizyki Uniwersytetu Jagiellońskiego*, Kraków 2000, ss. 301–312.
- Domoradzki, Stanisław; Pelczar, Andrzej 2009: O założycielach Polskiego Towarzystwa Matematycznego. *Wiadomości Matematyczne* 45(2), ss. 217–240. DOI: 10.14708/wm.v45i2.81. Dostęp online: <https://wydawnictwa.ptm.org.pl/index.php/wiadomosci-matematyczne/article/view/81/78>.

- Domoradzki, Stanisław; Pelczar, Andrzej 2009b: Stanisław Zaremba (1863–1942) – fragmenty biografii w 120-lecie doktoratu (tekst referatu wygłoszonego na posiedzeniu naukowym Komisji Historii Nauki PAU w dniu 21.10.2009 r.).
- Foryś, Wit; Mietelski, Jan; Pelczar, Andrzej 2000: Jan Śniadecki (1755–1830). [W:] B. Szafirski (red.), *Złota Księga Wydziału Matematyki i Fizyki Uniwersytetu Jagiellońskiego*, Kraków 2000, ss. 271–300.
- Górecki, Henryk; Pelczar, Andrzej 1978: O działalności naukowej profesora Andrzeja Turowicza. *Wiadomości Matematyczne* 21(1), ss. 14–24. DOI: 10.14708/wm.v21i01.3570. Dostęp online: <https://wydawnictwa.ptm.org.pl/index.php/wiadomosci-matematyczne/article/view/3570/3196>.
- Lasota, Andrzej 1978: O kilku wynikach naukowych Zdzisława Opiala otrzymanych po roku 1960. *Wiadomości Matematyczne* 21(2), ss. 126–131. DOI: 10.14708/wm.v21i02.3630. Dostęp online: <https://wydawnictwa.ptm.org.pl/index.php/wiadomosci-matematyczne/article/view/3630/3250>.
- Malczak, Jan; Pelczar, Andrzej 1979/1990: Bibliografia prac Zdzisława Opiala. *Wiadomości Matematyczne* 21(2), ss. 131–137. DOI: 10.14708/wm.v21i02.3631. Dostęp online: <https://wydawnictwa.ptm.org.pl/index.php/wiadomosci-matematyczne/article/view/3631/3251>. / Bibliography of Zdzisław Opiał (translated by W. Pleśniak). *Annales Polonici Mathematici* 51 (1990), ss. 13–20. Dostęp online: http://pldml.icm.edu.pl/pldml/element/bwmeta1.element.desklight-a8d37616-447c-4e2a-829d-7bf92b6d0f21/c/apm51_1_03.pdf.
- Olech, Czesław; Pelczar, Andrzej; Szmydt, Zofia 1990: Tadeusz Ważewski. [W:] Olech, Czesław; Pelczar, Andrzej; Szmydt, Zofia (red.), *Tadeusz Ważewski. Selected Papers*. Warszawa: PWN, 1990, ss. vii–viii.
- Olech, Czesław; Pelczar, Andrzej; Szmydt, Zofia 1990: Spis publikacji Tadeusza Ważewskiego. [W:] Olech, Czesław; Pelczar, Andrzej; Szmydt, Zofia (red.) 1990, ss. ix–xviii.
- Pelczar, Andrzej 1972: Tadeusz Ważewski (1896–1972). [W:] *Leksykon PTM*. Dostęp online: <http://docplayer.pl/17929350-Tadeusz-wazewski-1896-1972.html>.
- Pelczar, Andrzej 1976: Sesja Naukowa Oddziału Krakowskiego PTM poświęcona pamięci Profesora Tadeusza Ważewskiego. *Wiadomości Matematyczne* 20(1), ss. 62–63. DOI: 10.14708/wm.v20i01.3427. Dostęp online: <https://wydawnictwa.ptm.org.pl/index.php/wiadomosci-matematyczne/article/view/3427/3093>.
- Pelczar, Andrzej 1995b: Matematyka w Krakowie na początku XX wieku. Żorawski i Zaremba. [W:] *Matematyka polska w stuleciu 1851–1950. Materiały z IX Ogólnopolskiej Szkoły Historii Matematyki (Międzyzdroje 5–9 czerwca 1995)*. Szczecin: Uniwersytet Szczeciński, ss. 25–42.

- Pelczar, Andrzej 1995b: O początkach współczesnej matematyki w Polsce. [W:] *75 lat Polskiego Towarzystwa Matematycznego (XIII Jubileuszony Zjazd Matematyków Polskich, Warszawa, Jachranka, 1994)*. Warszawa: Polskie Towarzystwo Matematyczne, Warszawa 1995, ss. 13–31.
- Pelczar, Andrzej 1996: Matematyka w Polsce u początków PTM (i nieco wcześniej). *Wiadomości Matematyczne* 32, ss. 137–152. DOI: 10.14708/wm.v32i01.4638. Dostęp online: <https://wydawnictwa.ptm.org.pl/index.php/wiadomosci-matematyczne/article/view/4638/4212>.
- Pelczar, Andrzej 1996/1997: W stulecie urodzin prof. Tadeusza Ważewskiego. *Alma Mater* 3, ss. 47–48.
- Pelczar, Andrzej 1997: Tadeusz Ważewski – uczony i nauczyciel. X Ogólnopolska Szkoła Historii Matematyki (Międzyzdroje, 1996). *Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Opolskiego. Matematyka* 30, ss. 131–139.
- Pelczar, Andrzej 1998: Introductory speech [biography of T. Ważewski]. Proceedings of the Conference „Topological Methods in Differential Equations and Dynamical Systems” (Kraków-Przegorzala, 17–19.07.1996; the Satellite Conference of European Congress of Mathematics 1996 organized on the occasion of the 100th anniversary of the birth of Professor Tadeusz Ważewski). *Universitatis Iagellonicae Acta Mathematica* 36(1998), ss. 11–14. Dostęp online: <http://www2.im.uj.edu.pl/actamath/PDF/36-11-14.pdf>.
- Pelczar, Andrzej 2000a: O matematyce i matematykach w Uniwersytecie Jagiellońskim. [W:] B. Szafirski (red.), *Złota Księga Wydziału Matematyki i Fizyki Uniwersytetu Jagiellońskiego* (Kraków), ss. 213–238.
- Pelczar, Andrzej 2000b: Stanisław Zaremba (1863–1942), Kazimierz Paulin Żorawski (1866–1953). [W:] *Złota Księga Wydziału Matematyki i Fizyki Uniwersytetu Jagiellońskiego*, Kraków 2000, ss. 313–327.
- Pelczar, Andrzej 2000c: Tadeusz Ważewski (1896–1972). Uczony i nauczyciel. [W:] *Złota Księga Wydziału Matematyki i Fizyki Uniwersytetu Jagiellońskiego*, Kraków 2000, ss. 341–356.
- Pelczar, Andrzej 2000d: Jacek Szarski (1907–1980): [W:] *Złota Księga Wydziału Matematyki i Fizyki Uniwersytetu Jagiellońskiego*, Kraków 2000, ss. 369–375.
- Pelczar, Andrzej 2000e: Stanisław Zaremba (100th anniversary of taking up a chair at the Jagiellonian University). The International Conference 90 years of the reproducing Kernel Property (Kraków, April 16–21, 2000), organised by the Chair of Functional Analysis of the Jagiellonian University. Dostęp online: http://info-poland.buffalo.edu/web/sci_health/math/Zaremba/Zaremba.htm.
- Pelczar, Andrzej 2004: Mathematics and mathematicians at the Jagiellonian University (in a historical context). *IMUJ Preprint* 2004/H1. Dostęp online: <http://www2.im.uj.edu.pl/badania/preprinty/imuj2004/pr04h1.pdf>.

- Pelczar, Andrzej 2005a: Stulecie urodzin Prof. Andrzeja Bernarda Turowicza OSB. *Wiadomości Matematyczne* 41(1), ss. 151–164. DOI: 10.14708/wm.v41i01.5018. Dostęp online: <https://wydawnictwa.ptm.org.pl/index.php/wiadomosci-matematyczne/article/view/5018/4591>.
- Pelczar, Andrzej 2006a: Wizyta Tadeusza Ważewskiego w gettcie. *Alma Mater* 86 (listopad 2006), ss. 42–44.
- Pelczar, Andrzej 2006b: Tadeusz Ważewski (1896–1972): Twórca krakowskiej szkoły równań różniczkowych. Wstęp do Katalogu wystawy zorganizowanej w Archiwum Nauki PAU i PAN w Krakowie w związku ze 110-tą rocznicą urodzin Tadeusza Ważewskiego i sesją naukową, która odbyła się 23.IX.2006 r.
- Pelczar, Andrzej 2008: *Tadeusz Ważewski (1896–1972) {Biografia, Dorobek naukowy, Lista publikacji, Literatura i inne źródła}*. [W:] *Leksykon Matematyków Polskich* (2008). Dostęp online: <http://leksykon.ptm.mimuw.edu.pl/biogramy/wazewski/wazewski.php>; http://leksykon.ptm.mimuw.edu.pl/biogramy/wazewski/pliki/Tadeusz_Wazewski.pdf.
- Pelczar, Andrzej 2010a: Stanisław Zaremba, 120th anniversary of obtaining Ph. D. at the Paris University. *Copernicus Center Reports* 1, ss. 91–120. Dostęp online: https://www.academia.edu/1525481/Copernicus_Center_Reports_Vol.1_2010.
- Pelczar, Andrzej 2010b: Lista publikacji (Instytut Matematyki UJ). Dostęp online: <http://web.archive.org/web/20081002104545/http://www.im.uj.edu.pl/pracownicy/publikacje.php?name=Andrzej&surname=Pelczar>.
- Pelczar, Andrzej 2011a: Przedmowa. [W:] Rita Majkowska, Lucyna Nowak (red.), *Tadeusz Ważewski 1896–1972* seria „W Służbie Nauki” 17, Kraków: Wydawnictwo PAU. Materiały Konferencji *Tadeusz Ważewski 1896–1972. W 110 rocznicę urodzin* (23 IX 2006), ss. 7–8.
- Pelczar, Andrzej 2011b: Tadeusz Ważewski – uczony i nauczyciel. [W:] Rita Majkowska, Lucyna Nowak (red.), *Tadeusz Ważewski 1896–1972* seria „W służbie nauki” 17. Kraków: Wydawnictwo PAU, 2011. Materiały Konferencji *Tadeusz Ważewski 1896–1972. W 110 rocznicę urodzin* (23 IX 2006), ss. 9–24.

2.2. Historia nauki – teksty okolicznościowe:

Wspomnienie o nauczycielach uniwersyteckich (1)

- Pelczar, Andrzej 2007a: Z wdzięcznością wspominam.... Fragment przemówienia prof. Andrzeja Pelczara wygłoszonego podczas sesji z okazji 70-lecia jego urodzin. *Alma Mater* 93, s. 62. Dostęp online: <http://www.lwow.home.pl/weigl/bilek/gaertner.pdf>.

2.3. Historia nauki – recenzje (1)

Pelczar, Andrzej 2005b: Recenzja *Słownika biograficznego matematyków polskich* pod red. Stanisława Domoradzkiego, Zofii Pawlikowskiej-Brożek i Danuty Węglowskiej, Tarnobrzeg 2003, str. 286, ISBN 83-917293-3-8. *Wiadomości Matematyczne* XLI, ss. 209–214. DOI: 10.14708/wm.v41i01.5024. Dostęp online: <https://wydawnictwa.ptm.org.pl/index.php/wiadomosci-matematyczne/article/view/5024/4597>.

2.4. Historia nauki – artykuły o Janie Brożku (1585–1652) (5)

Pelczar, Andrzej 2000a: *Jan Brożek (1585–1652): matematyk, historyk nauki, profesor i dobrodziej uniwersytetu*, [w:] B. Szafirski (red.), *Złota Księga Wydziału Matematyki i Fizyki Uniwersytetu Jagiellońskiego*, Kraków 2000, ss. 239–269.

Pelczar, Andrzej 2006: Broszczus z tym co (niejasno) napisał Polibiusz, czyli Brożek cytuje Kwintyliana. *Wiadomości Matematyczne* 42(1), ss. 125–142. DOI: 10.14708/wm.v42i01.5051. Dostęp online: <https://wydawnictwa.ptm.org.pl/index.php/wiadomosci-matematyczne/article/view/5051/4624>.

Pelczar, Andrzej 2007b: Stromata Brościana. *Antiquitates Mathematicae* 1, ss. 81–114. DOI: 10.14708/am.v1i1.484.

Pelczar, Andrzej 2009a: Jeszcze o Brożku. *Antiquitates Mathematicae* 3, ss. 9–19 / *Wiadomości Matematyczne* 45(2), ss. 307–315. DOI: 10.14708/wm.v45i2.85. Dostęp online: <https://wydawnictwa.ptm.org.pl/index.php/wiadomosci-matematyczne/article/view/85/82>.

Pelczar, Andrzej 2010c: O Janie Brożku – Varia. *Prace Komisji Historii Nauki PAU* X, ss. 41–82. Dostęp online: <http://pau.krakow.pl/PKHN-PAU/pkhn-pau-X-2010-6.pdf>.

2.5. Historia nauki – nieukończona monografia o Janie Brożku (1585–1652) (1)

Pelczar, Andrzej 2010d: *Jan Brożek, matematyk krakowski, na tle epoki* (nieukończony manuskrypt).⁷⁶

⁷⁶ Prof. Pelczar przygotował wniosek o dotację na wydanie tej książki 21 maja 2007 r. Jej manuskrypt wraz z innymi materiałami dotyczącymi Jana Brożka został przekazany przez rodzinę śp. Prof. Pelczara prof. dr hab. Jarosławowi Włodarczykowi (IHN PAN) – podaję informacje za Pelczar-Barwacz 2020a; 2020b (zob. Źródła wywołane).

2.6. Historia nauki – historia równań różniczkowych (6)

- Pelczar, Andrzej 1987: Równania różniczkowe w XIX w. [W:] *Matematyka XIX wieku. Materiały z II Ogólnopolskiej Szkoły Historii Matematyki* (S. Fudali, red.). Szczecin: Uniwersytet Szczeciński, ss. 225–236.
- Pelczar, Andrzej 1999a: Wybrane karty z polskiej historii równań różniczkowych. *Prace Komisji Historii Nauki PAU* 1, ss. 23–38.
- Pelczar, Andrzej 1999b: On a functional-differential equation (in a historical context). *Opuscula Mathematica. Rocznik Akademii Górniczo-Hutniczej im. Stanisława Staszica* 19, ss. 45–61.
- Pelczar, Andrzej 2001a: Polska historia równań różniczkowych. [W:] *Recepcja w Polsce nowych kierunków i teorii naukowych*, red. A. Strzałkowski, „Komisja Historii Nauki PAU. Monografie” 4, Kraków 2001, ss. 157–194.
- Pelczar, Andrzej 2001b: Równania różniczkowe w Polsce. Zarys historii do połowy lat siedemdziesiątych XX wieku. *Wiadomości Matematyczne* 37(1), ss. 63–118. DOI: 10.14708/wm.v37i01.4876. Dostęp online: <https://wydawnictwa.ptm.org.pl/index.php/wiadomosci-matematyczne/article/view/4876/4449>.
- Pelczar, Andrzej 2002: Równania różniczkowe w Polsce. Zarys historii do połowy lat siedemdziesiątych XX wieku. Corrigenda et addenda. *Wiadomości Matematyczne* 38, ss. 223–224. DOI: 10.14708/wm.v38i01.4917. Dostęp online: <https://wydawnictwa.ptm.org.pl/index.php/wiadomosci-matematyczne/article/view/4917/4490>.

2.7. Historia nauki – sprawozdania z konferencji naukowych (12)

- Pelczar, Andrzej 1976a: Uroczystość wręczenia profesorowi Stanisławowi Gołębowskiemu dyplomu członka honorowego Polskiego Towarzystwa Matematycznego. *Wiadomości Matematyczne* 19(2), ss. 126–127. DOI: 10.14708/wm.v19i02.3501. Dostęp online: <https://wydawnictwa.ptm.org.pl/index.php/wiadomosci-matematyczne/article/view/3501/3129>.
- Pelczar, Andrzej 1976b: Sesja Naukowa Oddziału Krakowskiego PTM poświęcona pamięci Profesora Tadeusza Ważewskiego. *Wiadomości Matematyczne* 20(1), ss. 62–63. DOI: 10.14708/wm.v20i01.3427. Dostęp online: <https://wydawnictwa.ptm.org.pl/index.php/wiadomosci-matematyczne/article/view/3427/3093>.
- Pelczar, Andrzej 1995: Międzynarodowy Kongres Matematyków w Zurychu, obserwacje i uwagi. *Wiadomości Matematyczne* 31(1), ss. 81–87. DOI: 10.14708/wm.v31i01.4549. Dostęp online: <https://wydawnictwa.ptm.org.pl/index.php/wiadomosci-matematyczne/article/view/4549/4124>.

- Pelczar, Andrzej 1997: Drugi Europejski Kongres Matematyki – Budapeszt 1996. Informacje i komentarze. *Wiadomości Matematyczne* 33(1), ss. 169–175. DOI: 10.14708/wm.v33i01.4682. Dostęp online: <https://wydawnictwa.ptm.org.pl/index.php/wiadomosci-matematyczne/article/view/4682/4256>.
- Pelczar, Andrzej 1999: Międzynarodowy Kongres Matematyków w Berlinie. *Wiadomości Matematyczne* 35(1), ss. 81–92. DOI: 10.14708/wm.v35i01.4788. Dostęp online: <https://wydawnictwa.ptm.org.pl/index.php/wiadomosci-matematyczne/article/view/4788/4361>.
- Pelczar, Andrzej 2001: Trzeci Europejski Kongres Matematyki w Barcelonie. *Wiadomości Matematyczne* 37(1), ss. 153–160. DOI: 10.14708/wm.v37i01.4882. Dostęp online: <https://wydawnictwa.ptm.org.pl/index.php/wiadomosci-matematyczne/article/view/4882/4455>.
- Pelczar, Andrzej 2002: Konferencja z okazji 200-lecia urodzin Nielsa Henrika Abe-la. Ustanowienie nagrody im. Abe-la. *Wiadomości Matematyczne* 38(1), ss. 209–214. DOI: 10.14708/wm.v38i01.4914. Dostęp online: <https://wydawnictwa.ptm.org.pl/index.php/wiadomosci-matematyczne/article/view/4914/4487>.
- Pelczar, Andrzej 2005c: Czwarty Europejski Kongres Matematyki w Sztokholmie. *Wiadomości Matematyczne* 41(1), ss. 165–176. DOI: 10.14708/wm.v41i01.5019. Dostęp online: <https://wydawnictwa.ptm.org.pl/index.php/wiadomosci-matematyczne/article/view/5019/4592>.
- Pelczar, Andrzej 2007c: Międzynarodowy Kongres Matematyków w Madrycie ICM Madrid 2006. *Wiadomości Matematyczne* 43(1), ss. 113–128.
- Pelczar, Andrzej 2007d: *Pierwszy Wspólny Zjazd AMS-PTM – Warszawa 31 VII–3 VIII 2007*. *Wiadomości Matematyczne* 43(1), ss. 129–132.
- Pelczar, Andrzej 2009b: Piąty Europejski Kongres Matematyki – Amsterdam 2008. *Wiadomości Matematyczne* 45, ss. 295–306. DOI: 10.14708/wm.v45i2.84. Dostęp online: <https://wydawnictwa.ptm.org.pl/index.php/wiadomosci-matematyczne/article/view/84/81>.
- Pelczar, Andrzej 2009c: O 6. Europejskim Kongresie Matematyki w 2012 r. (i – na marginesie – o „dużych” kongresach). *PAUza Akademicka* 32 (2 kwiecień 2009), s. 3; http://pauza.krakow.pl/32_3_2009.pdf.

2.8. Historia nauki – redakcje (3)

- Olech, Czesław; Pelczar, Andrzej; Szmydt, Zofia (eds.) 1990: *Tadeusz Ważęński. Selected Papers*. Warszawa: PWN.
- Pelczar, Andrzej (red.) 2000b: *Matematyka jako siła ewolucji Kultury. Matematyczne Forum Diderota*. Kraków: PAU („Komisja Historii Nauki. Monografie” 2).
- Pelczar, Andrzej (red.) 2010e: *Prace Komisji Historii Nauki X*. Kraków: Wydawnictwo PAU.

2.9. Prace matematyczne z wyraźną komponentą historii matematyki (9)⁷⁷

- Pelczar, Andrzej 1969: On some extensions of the retract theorem of T. Ważewski. *Bull. Acad. Polon. Sci. Sér. Sci. Math. Astronom. Phys.* 17, ss. 693–698
- Pelczar, Andrzej 1970: On some extensions of the retract theorem of T. Ważewski. II, *Bull. Acad. Polon. Sci. Sér. Sci. Math. Astronom. Phys.* 18, ss. 641–647
- Pelczar, Andrzej 1971: On some extensions of the retract theorem of T. Ważewski. III, *Bull. Acad. Polon. Sci. Sér. Sci. Math. Astronom. Phys.* 19, ss. 445–449
- Pelczar, Andrzej 1972: On some extensions of the retract theorem of T. Ważewski. IV, *Bull. Acad. Polon. Sci. Sér. Sci. Math. Astronom. Phys.* 20, ss. 145–152
- Pelczar, Andrzej 1973a: Retract theorem of T. Ważewski for regular processes. *Bull. Acad. Polon. Sci. Sér. Sci. Math. Astronom. Phys.* 21, ss. 393–398.
- Pelczar, Andrzej 1973b: On some extensions of the retract theorem of T. Ważewski. V, *Bull. Acad. Polon. Sci. Sér. Sci. Math. Astronom. Phys.* 21, ss. 399–404
- Pelczar, Andrzej 1973c: Stability Questions in Generalized Processes and in Pseudo-dynamical Systems. *Bull. Acad. Pol. des Sci. Ser. Sci. Math. Astron. Phys.* 21(6), ss. 541–550.
- Pelczar, Andrzej 1974: Some generalizations of the retract theorem of T. Ważewski with applications to ordinary and partial differential equations of the first order. *Annales Polonici Mathematici* 29, ss. 15–59.
- Pelczar, Andrzej 1976: O metodzie kolejnych przybliżeń. Sesja naukowa Oddziału Krakowskiego PTM pamięci profesora Tadeusza Ważewskiego. *Wiadomości Matematyczne* 20, ss. 80–84. DOI: 10.14708/wm.v20i01.3434. Dostęp online: <https://wydawnictwa.ptm.org.pl/index.php/wiadomosci-matematyczne/article/view/3434/3100>.

2.10. Historia nauki – referaty (5)

a) przedstawiane podczas Ogólnopolskich Szkół Historii Matematyki organizowanych przez Komisję Historii Matematyki PTM⁷⁸

- Pelczar, Andrzej 1987: Równania różniczkowe w XIX w. II Ogólnopolska Szkoła Historii Matematyki: „Matematyka XIX wieku”, Lubin, k. Międzyzdrojów, 25–29 V 1987.⁷⁹

⁷⁷ Wymienione prace matematyczne można traktować także jako prace z zakresu historii idei matematycznych. Wyjściowym źródłem są pewne twierdzenia albo metody T. Ważewskiego, które są następnie uogólniane. (Uwaga: *Podana poniżej lista jest prawdopodobnie niekompletna, gdyż autor artykułu nie analizował wszystkich prac matematycznych A. Pelczara*).

⁷⁸ Zob. Więśław 2007.

⁷⁹ Tekst pod takim tytułem został opublikowany w 1987 r. – zob. Bibliografia. Źródła 2.7.: Pelczar 1987.

Pelczar, Andrzej 1995: *Matematyka w Krakowie na początku XX w. Żorawski i Zaremba*”. IX Ogólnopolska Szkoła Historii Matematyki: „Matematyka w Polsce 1851–1950”, Międzyzdroje, 4–9 VI 1995.⁸⁰

Pelczar, Andrzej 1996: *Tadeusz Ważewski – uczony i nauczyciel*. X Ogólnopolska Szkoła Historii Matematyki „Matematyka polska w dorobku Kazimierza Kuratowskiego, Witolda Pogorzelskiego, Tadeusza Ważewskiego i ich uczniów”, Międzygórze, 5–10 V 1996.⁸¹

Pelczar, Andrzej 2006: *Stromata Brosciana*. XX Ogólnopolska Szkoła Historii Matematyki: „Historia matematyki polskiej”, Ustronie, k. Bielska-Białej, 21–26 V 2006.⁸²

b) przedstawiane podczas innych wydarzeń:

Pelczar, Andrzej 1994: *O początkach współczesnej matematyki w Polsce*. XIII Jubileuszowy Zjazd Matematyków Polskich, Warszawa, Jachranka, 1994.⁸³

2.11. Historia nauki – głosy w dyskusjach po referatach innych autorów przedstawionych na posiedzeniach Komisji Historii Nauki PAU (11)

Pelczar, Andrzej 2003: *Głos w dyskusji po referacie Juliana Dybca „Studia zagraniczne Polaków w latach 1795–1918 i wydawnictwo raportów o ich przebiegu”*. *Prace Komisji Historii Nauki Polskiej Akademii Umiejętności* V, ss. 74–75. Dostęp online: <http://pau.krakow.pl/PKHN-PAU/pkhn-pau-V-2003-4-dyskusja.pdf>.

Pelczar, Andrzej 2004: *Głos w dyskusji po referacie Michała Hellera i Janusza Mączki „Krakowska filozofia przyrody w okresie międzywojennym”*. *Prace Komisji Historii Nauki Polskiej Akademii Umiejętności* VI, s. 245. Dostęp online: <http://pau.krakow.pl/PKHN-PAU/pkhn-pau-VI-2004-9-dyskusja.pdf>.

Pelczar, Andrzej 2006a: *Głos w dyskusji po referacie Andrzeja Kajetana Wróblewskiego „Ks. prof. Andrzej Trzciniński – próba rehabilitacji”*. *Prace Komisji Historii Nauki Polskiej Akademii Umiejętności* VII, ss. 34–35. Dostęp online: <http://pau.krakow.pl/PKHN-PAU/pkhn-pau-VII-2006-1-dyskusja.pdf>.

⁸⁰ Tekst pod takim tytułem został opublikowany w 1995 r. – zob. Bibliografia. Źródła 2.1.: Pelczar 1995a.

⁸¹ Pod takim tytułem Andrzej Pelczar opublikował później dwa teksty – zob. Bibliografia. Źródła. 2.1.: Pelczar 1997; 2011b.

⁸² Tekst pod takim tytułem został opublikowany w 2007 r. – zob. Bibliografia. Źródła 2.5.: Pelczar 2007b.

⁸³ Tekst pod takim tytułem został opublikowany w 1995 r. – zob. Bibliografia. Źródła 2.2.: Pelczar 1995b.

- Pelczar, Andrzej 2006b: Głos w dyskusji po referacie Stefana Witolda Alexandrowicza „Historia i ostatnie lata działalności kopalni wosku ziemnego w Staruni”. *Prace Komisji Historii Nauki Polskiej Akademii Umiejętności VII*, s. 215. Dostęp online: <http://pau.krakow.pl/PKHN-PAU/pkhn-pau-VII-2006-6-dyskusja.pdf>.
- Pelczar, Andrzej 2007e: Głos w dyskusji po referacie Jana Mielckiego „Prace nad ruchami i figurą Księżyca w Obserwatorium Krakowskim”. *Prace Komisji Historii Nauki Polskiej Akademii Umiejętności VIII*, s. 132. Dostęp online: <http://pau.krakow.pl/PKHNPAU/pkhn-pau-VIII-2007-3-dyskusja.pdf>.
- Pelczar, Andrzej 2007f: Głos w dyskusji po referacie Ryszarda Marciniaka „Związek Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk z polskimi ośrodkami naukowymi w okresie zaborów”. *Prace Komisji Historii Nauki Polskiej Akademii Umiejętności VIII*, s. 309. Dostęp online: <http://pau.krakow.pl/PKHN-PAU/pkhn-pau-VIII-2007-9-dyskusja.pdf>.
- Pelczar, Andrzej 2009d: Głos w dyskusji po referacie Zbigniewa Wójcika „Kontakty Stanisława Staszica ze środowiskiem naukowym Krakowa w latach 1790–1826”. *Prace Komisji Historii Nauki PAU IX*, ss. 28–29. Dostęp online: <http://pau.krakow.pl/PKHN-PAU/pkhn-pau-IX-2009-1-dyskusja.pdf>.
- Pelczar, Andrzej 2009e: Głos w dyskusji po referacie Romana Dudy „Osiągnięcia i znaczenie lwowskiej szkoły matematycznej”. *Prace Komisji Historii Nauki PAU IX*, ss. 49, 51. Dostęp online: <http://pau.krakow.pl/PKHN-PAU/pkhn-pau-IX-2009-2-dyskusja.pdf>.
- Pelczar, Andrzej 2009f: Głos w dyskusji po referacie Andrzeja Grodzickiego „Z dziejów Uniwersytetu Wrocławskiego”. *Prace Komisji Historii Nauki PAU IX*, s. 127. Dostęp online: <http://pau.krakow.pl/PKHN-PAU/pkhn-pau-IX-2009-5-dyskusja.pdf>.
- Pelczar, Andrzej 2009g: Głos w dyskusji po referacie Jana Woleńskiego „Dwa pojęcia nauki: metodologiczne i socjologiczne”. *Prace Komisji Historii Nauki PAU IX*, s. 175. Dostęp online: <http://pau.krakow.pl/PKHN-PAU/pkhn-pau-IX-2009-8-dyskusja.pdf>.
- Pelczar, Andrzej 2010h: Głos w dyskusji po referacie Stefana Witolda Alexandrowicza „Jan Sarnicki – profesor gimnazjum i liceum w Wadowicach”. *Prace Komisji Historii Nauki PAU X*, s. 350. Dostęp online: <http://pau.krakow.pl/PKHN-PAU/pkhn-pau-X-2010-17-dyskusja.pdf>.

2.12. Wprowadzenia do tematyki tomu czasopisma lub do tematyki materiałów pokonferencyjnych (o charakterze historycznym lub historyczno-filozoficznym) (2)

- Pelczar, Andrzej 2000c: Wstęp. [W:] Andrzej Pelczar (red.) 2000, *Matematyka jako siła ewolucji Kultury. Matematyczne Forum Diderota*. Kraków: PAU („Komisja Historii Nauki. Monografie” 2), ss. 5–8.

Pelczar, Andrzej 2010g: Wstęp. *Prace Komisji Historii Nauki PAU X*, s. 5. Dostęp online: <http://pau.krakow.pl/PKHN-PAU/pkhn-pau-X-2010-1.pdf>.

2.13. Publikacje z filozofii matematyki (2)

Pelczar, Andrzej 2010h: O odkrywaniu możliwości konstrukcji w matematyce. *Prace Komisji Filozofii Nauk Przyrodniczych Polskiej Akademii Umiejętności* 4, ss. 33–46.

Pelczar, Andrzej 2010i: Przemówienie na uroczystości nadania tytułu profesora honorowego Uniwersytetu Jagiellońskiego. *Pauza Akademicka* 86 (17 czerwca 2010), ss. 2–3. Dostęp online: http://pauza.krakow.pl/86_2_2010.pdf; http://pauza.krakow.pl/86_3_2010.pdf.

2.14. Inne publikacje (1)

Pelczar, Andrzej 2004: Marian Pelczar (1905–1983). *Pismo PG* 3 (marzec), ss. 15–20.

Bibliografia 3. Źródła wywołane

Ciesielski, Krzysztof 2011: Re: Doktorzy sp. Andrzeja Pelczara. Mail z dnia 31 lipca 2011 do Michała Kokowskiego.

Ciesielski, Krzysztof 2020a: Re: Zdzisław Krzystek (X-Y). Mail z dnia 25 sierpnia 2020 do Michała Kokowskiego.

Ciesielski, Krzysztof 2020b: Re: Matematyk Pająk. Mail z dnia 25 sierpnia 2020 do Michała Kokowskiego.

Domoradzki, Stanisław 2020: Informacja na temat roli pełnionej przez dr Pawlikowską-Brozek w realizacji pracy doktorskiej mgra Domoradzkiego, której formalnym promotorem był prof. Zenon Moszner. Mail i rozmowa telefoniczna z 15 lipca 2020 r.

Duda, Roman 2011: Re: Kilka pytań w sprawie Wrocławskiego Zjazdu Studenckich Kół Matematycznych i Władysława Ślebodzińskiego. Mail z dnia 20.06.2011 do Michała Kokowskiego.

Pelczar, Andrzej; Zborek, Maciej; Sławiński, Bogusław 2011: *Wspomnienia profesora Andrzeja Pelczara*. Trzygodzinny wywiad z Profesorem zrealizowany w lutym i kwietniu 2010 roku. Przygotowanie i przeprowadzenie wywiadu Maciej Zborek. Osoba odpowiedzialna za dźwięk, obraz i montaż Bogusław Sławiński. (Projekt „Pamięć Uniwersytetu” realizowany przez Oddział Dokumentacji Audiowizualnej Archiwum UJ – Kronika Filmowa UJ); <http://www.archiwum.uj.edu.pl/andrzej-pelczar>.

Część 1. *Urodziłem się w Wolnym Mieście Gdańsk*.

Część 2. *Młodość — Gdańsk, polityka*.

- Część 3. *Charakterologiczny urok Krakowa.*
 Część 4. *Dlaczego matematyka?*
 Część 5. *Pierwszy dzień na Uniwersytecie.*
 Część 6. *Matematyka w Krakowie.*
 Część 7. *Mój ojciec zrobił tutaj doktorat, a potem magisterium.*
 Część 8. *Sport, góry i działalność w AZS-ie.*
 Część 9. *Studencka bieda.*
 Część 10. *1956 – pierwszy poniew wolności.*
 Część 11. *„I tak się zaczęło...”*
 Część 12. *Szkoła profesora Ważewskiego.*
 Część 13. *Mistrz? Profesor Ważewski.*
 Część 14. *Moi nauczyciele matematyki.*
 Część 15. *Studiowanie matematyki mnie zmieniło.*
 Część 16. *Zastosowałem się do rady mądrych ludzi.*
 Część 17. *Obrona pracy magisterskiej.*
 Część 18. *Koniec studiów. Dylematy magistra Pelczara.*
 Część 19. *Obywatel Pelczar Andrzej walczy o meldunek w Krakowie.*
 Część 20. *Temat pracy doktorskiej.*
 Część 21. *Przygotowania do egzaminu doktorskiego.*
 Część 22. *O matematyce.*
 Część 23. *Niczego nie udowodniłem przez sen, ale...*
 Część 24. *Świat jest matematyzowalny.*
 Część 25. *Badania różniczkowe.*
 Część 26. *Pierwsze zajęcia ze studentami.*
 Część 27. *Pokolenie ludzi „przedwojennych”.*
 Część 28. *Nauczanie w Nigerii.*
 Część 29. *Burzliwe lata osiemdziesiąte.*
 Część 30. *Wybór na stanowisko rektora Uniwersytetu Jagiellońskiego.*
 Część 31. *„Musimy być optymistami, bo nie mamy wyjścia.”*
 Część 32. *Medycyna wraca na Uniwersytet.*
 Część 33. *Rada Główna Szkolnictwa Wyższego.*
 Część 34. *Europejskie Towarzystwo Matematyczne.*
 Część 35. *Jakość studiów w ostatnich dwudziestu latach.*

Pelczar-Barwacz, Anna 2011a. Re: *Śp. Prof. Andrzej Pelczar – monografia o Janie Brożku*? Mail z dnia 13 czerwca 2011 r. do Michała Kokowskiego.

Pelczar-Barwacz, Anna 2011b. Re: *Śp. Prof. Andrzej Pelczar – monografia o Janie Brożku*? Mail z dnia 14 czerwca 2011 r. do Michała Kokowskiego.

Pelczar-Barwacz, Anna 2011c. Re: *Śp. Prof. Andrzej Pelczar – monografia o Janie Brożku*? Mail z dnia 14 czerwca 2011 r. do Michała Kokowskiego.

Pelczar-Barwacz, Anna 2020a. Re: *Śp. Prof. Andrzej Pelczar – monografia o Janie Brożku*? Mail z dnia 12 czerwca 2020 r. do Michała Kokowskiego.

- Pelczar-Barwacz, Anna 2020b: *Re: Śp. Prof. Andrzej Pelczar – monografia o Janie Brożku?* Mail z dnia 13 czerwca 2020 r. do Michała Kokowskiego.
- Pol, Elżbieta; Pol, Roman 2020a: *Re: Warszawska szkoła matematyczna?* Mail z dnia 11 czerwca 2020 r. do Michała Kokowskiego.
- Pol, Elżbieta; Pol, Roman 2020b: *Re: Warszawska szkoła matematyczna?* Mail z dnia 11 czerwca 2020 r. do Michała Kokowskiego.
- Schinzel, Andrzej 2011: Komentarz po referacie M. Kokowskiego „Andrzej Pelczar i historia nauki” wygłoszonym podczas uroczystej sesji z okazji pierwszej rocznicy śmierci Andrzeja Pelczara pt. „Na szlakach życia i nauki – Andrzej Pelczar (1937–2010)”, Kraków, PAU, 17 VI 2011 r.

Bibliografia 4. Opracowania⁸⁴

- Bochnak, Jacek; Kucharz, Wojciech; Jasiński, Grzegorz 2019: Matematycy na tropie piękna. RMF 6.09.2019. Dostęp online: <https://www.rmf24.pl/nauka/news-matematycy-na-tropie-piekna,nId,3189096>.
- Bourguignon, Jean-Pierre (EMS President 1995–1998); Jeltsch, Rolf (EMS President 1999–2002); Kingman, John (EMS President 2003–2006); Laptev, Ari (EMS President 2007–2010) 2010: Letter of condolence. *EMS Newsletter* (September 2010), s. 13.
- Chmielowski, Jan 2011: Profesor Jerzy Górski 1920–2011. Dostęp online: <http://www.math.us.edu.pl/instytut/historia/gorski/gorski.html>.
- Ciesielska, Danuta; Ciesielski, Krzysztof 2015: Stanisław Zaremba (1863–1942) i jego działalność na rzecz matematyki. *Kwartalnik Historii Nauki i Techniki* 60(4), ss. 37–70.
- Ciesielska, Danuta 2015: Stanisław Zaremba (1863–1942). Publikacje, odczyty i wykłady (Ciesielska, D.). *Kwartalnik Historii Nauki i Techniki* 60(4), ss. 71–98.
- Ciesielska, Danuta; Pogoda, Zdzisław 2017: Seminarium z historii matematyki na Uniwersytecie Jagiellońskim w okresie 2010–2017. *Antiquitates Mathematicae* 11, ss. 203–250. DOI: 10.14708/am.v11i0.5129. Dostęp online: <https://wydawnictwa.ptm.org.pl/index.php/antiquitates-mathematicae/article/view/5129/5876>.
- Ciesielska, Danuta; Pogoda, Zdzisław 2018: Dwieście posiedzeń seminarium z historii matematyki w Instytucie Matematyki UJ. *Wiadomości Matematyczne* 54(2), ss. 229–238. Dostęp online: <https://wydawnictwa.ptm.org.pl/index.php/wiadomosci-matematyczne/article/view/7036/6476>.

⁸⁴ Wymieniam tutaj prace, które stanowią źródłowe zaplecze tego artykułu.

- Ciesielski, Krzysztof 2010: Spis doktoratów matematycznych Uniwersytetu Jagiellońskiego w oparciu o materiały z archiwum Uniwersytetu Jagiellońskiego, z archiwum Wydziału Matematyki, Fizyki i Informatyki UJ oraz z archiwum Instytutu Matematyki UJ. Dostęp online: <https://im.uj.edu.pl/archiwa/doktoraty/archiwum>.
- Ciesielski, Krzysztof 2011a: Lista doktorów wypromowanych przez Andrzeja Pelczara. *Wiadomości Matematyczne* 47(1), ss. 127–128. Dostęp online: <https://wydawnictwa.ptm.org.pl/index.php/wiadomosci-matematyczne/article/view/113/111>.
- Ciesielski, Krzysztof 2011b: O Kole Matematyków Studentów UJ słów kilka. *Delta*, luty 2011. Dostęp online: http://kmsuj.im.uj.edu.pl/125lat/about/?fbclid=IwAR3EVc72-NBvOgUowMfjm4lhcjSMNLm3wpWUv91UrcRIxR3DTL7aK_-rdU.
- Ciesielski, Krzysztof; Ombach, Jerzy; Srzednicki, Roman 2007: Jubileusz Profesora Andrzeja Pelczara. *Wiadomości Matematyczne* 43, ss. 1–3. Dostęp online: <http://www2.im.uj.edu.pl/ptm/docs/matematycy/Pelczar-jub-wmat.pdf>.
- Ciesielski, Krzysztof; Ombach, Jerzy; Srzednicki, Roman 2010a (2016): Andrzej Pelczar (12 IV 1937 – 18 V 2010). [W:] Andrzej Kazimierz Banach (red. naczej.), *Kronika Uniwersytetu Jagiellońskiego za rok akademicki 2010/2011 i 2011/2012* (Kraków: Uniwersytet Jagielloński, 2016), ss. 452–455. Dostęp online: <http://www2.im.uj.edu.pl/ptm/docs/matematycy/Pelczar-kronika-uj-2010.pdf>.
- Ciesielski, Krzysztof; Ombach, Jerzy; Srzednicki, Roman 2010b: Andrzej Pelczar (1937–2010). Obituary. *EMS Newsletter* (September 2010), ss. 12–13. Dostęp online: <http://www2.im.uj.edu.pl/ptm/docs/matematycy/Pelczar-ems-newsletter-77.pdf>.
- Ciesielski, Krzysztof; Pelczar-Barwacz, Anna 2011: Spis publikacji Andrzeja Pelczara. *Wiadomości Matematyczne* 47(1), ss. 128–139. DOI: . Dostęp online: <http://www2.im.uj.edu.pl/ptm/docs/matematycy/Pelczar-zal-karta-wmat.pdf>.
- Dianni, Jadwiga 1949: *Jan Brożek (Joannes Broscius), akademik krakowski (1585–1652)*. Warszawa: Państwowe Zakłady Wydawnictw Szkolnych. Z cyklu „Matematycy Polscy”.
- Dianni, Jadwiga 1957: *Pierwsze katedry nauk matematycznych na Uniwersytecie Jagiellońskim*. *Universitatis Iagellonicae Acta Mathematica* 3, ss. 3–19. Dostęp online: <http://www2.im.uj.edu.pl/actamath/PDF/3-3-19.pdf>.
- Domoradzki, Stanisław 1997: Wśród nauczycieli Tadeusza Wązewskiego byli E. Borel, A. Denjoy i P. Montel. *Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Opolskiego, Matematyka* 30, „X Szkoła Historii Matematyki”, ss. 67–77.
- Domoradzki, Stanisław 2012: Stanisław Zaremba (1863–1942). Fragmenty biografii w 120-lecie doktoratu. *Prace Komisji Historii Nauki PAU XI*, ss. 79–102. Dostęp online: <http://pau.krakow.pl/PKHN-PAU/pkhn-pau-XI-2012-5.pdf>.

- Domoradzki, Stanisław 2020: Andrzej Pelczar (1937–2010). „Człowiek prawy, o wyjątkowych zasadach moralnych”. *Sesja wspomnieniowa online* (2 czerwca 2020 r., godz. 17.00–20.00). *Studia Historiae Scientiarum* 19, ss. 581–601. DOI: 10.4467/2543702XSHS.20.020.12576. Dostęp online: <http://pau.krakow.pl/SHS/shs-19-2020-20.pdf>.
- Domoradzki, Stanisław; Pawlikowska-Brożek, Zofia; Węglowska, Danuta (red.) 2003: *Słownik biograficzny matematyków polskich*. Tarnobrzeg: Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa. ISBN 83-917293-3-8.
- Duda, Roman 2012: *Matematycy XIX i XX wieku związani z Polską*. Wrocław: Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego. ISBN: 978-83-229-3316-9.
- Duda, Roman 2019: *Historia matematyki w Polsce na tle dziejów nauki i kultury*. Warszawa: IHN PAN. [Ofcyna Wydawnicza ASPRA-JR](http://www.wydawnictwoasp.com.pl). ISBN 978-83-7545-822-0.
- Dziedzic, Stanisław 2003: Nowi krakowscy święci. Wyzwania i drogi świętości. *Alma Mater* 51. Dostęp online: <http://web.archive.org/web/20041229141701/http://www3.uj.edu.pl/alma/alma/51/01/07.html>.
- Engelking, Ryszard; Pol, Roman 1999: Kazimierz Kuratowski. [W:] *Leksykon Matematyków Polskich*. Polskie Towarzystwo Matematyczne. Dostęp online: <http://leksykon.ptm.mimuw.edu.pl/biogramy/kuratowski/pliki/Kazimierz-Kuratowski.pdf>.
- Francikowska, Katarzyna 2008: Wystawa „Polska szkoła matematyczna 1918–1939”. *Biuletyn Archiwum Polskiej Akademii Nauk* Nr 49 (Warszawa), ss. 148–175. Dostęp online: <http://archiwum.pan.pl/images/wydawnictwa/biuletynnr%2049-internet.pdf>.
- Franke, Jan Nepomucen 1884: *Jan Brożek (J. Broscius) Akademik krakowski 1585–1652. Jego życie i dzieła ze szczególnym uwzględnieniem prac matematycznych*. Kraków: Akademia Umiejętności.
- Ganczarzewicz, Jacek; Pogoda, Zdzisław 2000: Stanisław Gołąb (1902–1980). [W:] Szafirski Bolesław (red.), *Złota księga Wydziału Matematyki i Fizyki*, Kraków, ss. 357–362. Dostęp online: https://ruj.uj.edu.pl/xmlui/bitstream/handle/item/224144/ganczarzewicz_pogoda_stanislaw_golab_1902-1980_2000.pdf?sequence=1&isAllowed=y.
- Ger, Roman 1992a: Marek Kuczma, 1935–1991. *Aequationes Mathematicae* 44, ss. 1–10. DOI: 10.1007/BF01834200. Dostęp online: https://www.researchgate.net/publication/265444849_Obituary_Marek_Kuczma_1935-1991/.
- Ger, Roman 1992b: Profesor Marek Kuczma 1935–1991. Instytut Matematyki UŚ. Dostęp online: <http://www.math.us.edu.pl/instytut/historia/kuczma/kuczma.html>.
- Gołąb, Stanisław 1930: Über verallgemeinerte projektive Geometrie. *Prace Matematyczno-Fizyczne* 37(2), ss. 91–153. Dostęp online: <http://matwbn.icm.edu.pl/ksiazki/pmf/pmf37/pmf3722.pdf>.

- Heller, Michał 1986: Liczę więc jestem. [W:] M. Heller, J. Życiński, *Wszczęświat i filozofia*, Kraków, ss. 124–128.
- Hetmaniok, Edyta; Pleszczyński, Mariusz; Rohn, Tomasz; Sienkiewicz, Karol; Słota, Damian; Witula, Roman 2014: Profesor Zygmunt Zahorski. Dostęp online: <https://ms.polsl.pl/trysektor/materialy/profZahorski.pdf>.
- Huskowski, Tadeusz 1967: Władysław Ślebodziński. *Wiadomości Matematyczne* 9(2), ss. 169–173. DOI: 10.14708/wm.v9i2.2222. Dostęp online: <https://wydawnictwa.ptm.org.pl/index.php/wiadomosci-matematyczne/article/view/2222>.
- Instytut Matematyczny PAN 1954–2020: Doktoraty, Plis̄ Andrzej. Dostęp online: <https://www.impan.pl/pl/instytut/rada-naukowa/awanse/doktoraty>.
- Janiszewski, Zygmunt 1918: O potrzebach matematyki w Polsce. *Nauka Polska* (1918) ss. 11–18. Dostęp online: <https://www.sbc.org.pl/dlibra/publication/21203/edition/18616/content>. Przedruk: *Wiadomości Matematyczne* 1963 7(1), ss. 3–8. Dostęp online: <http://wydawnictwa.ptm.org.pl/index.php/wiadomosci-matematyczne/article/view/2379/2250>.
- Kokowski, Michał 1993: Próba uniknięcia podstawowego błędu filozofii fizyki Kuhna. *Zagadnienia Filozoficzne w Nauce* XV, ss. 77–98. Dostęp online: <http://www.obi.opoka.org.pl/zfn/015/zfn01507Kokowski.pdf>.
- Kokowski, Michał 2001: *Thomas S. Kuhn (1922–1996) a zagadnienie rewolucji kopernikowskiej*. Warszawa: Wydawnictwa IHN PAN. ISBN 83-86062-02-9. Dostęp online: <http://kpbk.umk.pl/dlibra/doccontent?id=41760>.
- Konior, Jan Józef 2020: Prof. dr hab. Jan Józef Konior. *Nauka Polska. Ludzie Nauki*. Dostęp online: <https://nauka-polska.pl/#/profile/scientist?id=35331&k=ijr7k0>.
- Kos, Anna Maria 2006: Historia Koła Matematyków Studentów UJ im. prof. Stanisława Zaremby. Dostęp online: <http://kmsuj.im.uj.edu.pl/wordpress/historia-kola/>.
- Kuratowski, Kazimierz 1917: O definicji wielkości (W związku z dyskusją między prof. S. Zarembą i prof. J. Łukasiewiczem). *Przegląd Filozoficzny* 20(2–4), ss. 288–306. Dostęp online: <https://www.wbc.poznan.pl/dlibra/show-content/publication/edition/146483?id=146483>.
- Kuratowski, Kazimierz 1918: Odpowiedź na artykuł prof. Zeremby. *Przegląd Filozoficzny* 23(3–4), ss. 128–132. Dostęp online: <https://www.wbc.poznan.pl/dlibra/show-content/publication/edition/146483?id=146483>.
- Kuratowski, Casimir 1922a: Sur l'opération \bar{A} de l'Analysis Situs. *Fundamenta Mathematicae* 3, ss. 182–199. DOI: 10.4064/fm-3-1-182-199. Dostęp online: <https://www.impan.pl/shop/en/publication/transaction/download/product/92454>.

- Kuratowski, Casimir 1922b: Théorie des continus irréductibles entre deux points. *Fundamenta Mathematicae* 3, ss. 200–221. Dostęp online: <http://matwbn.icm.edu.pl/ksiazki/fm/fm3/fm3122.pdf>.
- Kuratowski, Kazimierz 1956: Waclaw Sierpiński, wiceprezes Polskiej Akademii Nauk. *Nauka Polska* 4(1) (13), ss. 67–70.
- Kuratowski, Kazimierz 1969a: Moje wspomnienia związane z powstaniem polskiej szkoły matematycznej. Odczyt wygłoszony na posiedzeniu naukowym Oddziału Warszawskiego Polskiego Towarzystwa Matematycznego w dniu 22 listopada 1968 r. *Wiadomości Matematyczne* 12(1), ss. 9–15. DOI: 10.14708/wm.v12i1.2038. Dostęp online: <http://wydawnictwa.ptm.org.pl/index.php/wiadomosci-matematyczne/article/view/2038/1913>.
- Kuratowski, Kazimierz 1969b: Waclaw Sierpiński (1882–1969). *Acta Arithmetica* 21, ss. 1–5.
- Kuratowski, Kazimierz 1969c: Waclaw Sierpiński 1882–1969. *Nauka Polska* 17(6), ss. 169–172.
- Mathematics Genealogy Project* 2020a: Adam Bielecki. Dostęp online: <https://www.genealogy.math.ndsu.nodak.edu/id.php?id=60366&fChrono=1>.
- Mathematics Genealogy Project* 2020b: Stanisław Gołąb. Dostęp online: <https://www.genealogy.math.ndsu.nodak.edu/id.php?id=60312&fChrono=1>.
- Mathematics Genealogy Project* 2020c: Antoni Hoborski. Dostęp online: <https://www.mathgenealogy.org/id.php?id=60306&fChrono=1>.
- Mathematics Genealogy Project* 2020d: Zofia Krygowska. Dostęp online: <https://www.mathgenealogy.org/id.php?id=60322&fChrono=1>.
- Mathematics Genealogy Project* 2020e: Marek Kuczma. Dostęp online: <https://www.genealogy.math.ndsu.nodak.edu/id.php?id=60338&fChrono=1>.
- Mathematics Genealogy Project* 2020f: Kazimierz Kuratowski. Dostęp online: <https://www.genealogy.math.ndsu.nodak.edu/id.php?id=24546&fChrono=1>.
- Mathematics Genealogy Project* 2020g: Franciszek Leja. Dostęp online: <https://www.mathgenealogy.org/id.php?id=60303&fChrono=1>.
- Mathematics Genealogy Project* 2020h: Stanisław Łojasiewicz. Dostęp online: <https://www.genealogy.math.ndsu.nodak.edu/id.php?id=60323&fChrono=1>.
- Mathematics Genealogy Project* 2020i: Zenon Moszner. Dostęp online: <https://www.mathgenealogy.org/id.php?id=60337&fChrono=1>.
- Mathematics Genealogy Project* 2020j: Zdzisław Opiał. Dostęp online: <https://www.genealogy.math.ndsu.nodak.edu/id.php?id=60327&fChrono=1>.
- Mathematics Genealogy Project* 2020k: Andrzej Pelczar. Dostęp online: <https://www.genealogy.math.ndsu.nodak.edu/id.php?id=60332&fChrono=1>.

- Mathematics Genealogy Project* 2020l: Józef Siciak. Dostęp online: <https://www.genealogy.math.ndsu.nodak.edu/id.php?id=60363&fChrono=1>.
- Mathematics Genealogy Project* 2020m: Waclaw Sierpiński. Dostęp online: <https://www.genealogy.math.ndsu.nodak.edu/id.php?id=12545&fChrono=1>.
- Mathematics Genealogy Project* 2020n: Stanisław Turski. Dostęp online: <https://www.genealogy.math.ndsu.nodak.edu/id.php?id=60367>.
- Mathematics Genealogy Project* 2020o: Tadeusz Ważewski. Dostęp online: <https://www.genealogy.math.ndsu.nodak.edu/id.php?id=60313&fChrono=1>.
- Mathematics Genealogy Project* 2020p: Witold Wilkosz. Dostęp online: <https://www.genealogy.math.ndsu.nodak.edu/id.php?id=60308&fChrono=1>.
- Mathematics Genealogy Project* 2020r: Zygmunt Zahorski. Dostęp online: <https://www.genealogy.math.ndsu.nodak.edu/id.php?id=60317&fChrono=1>.
- Mathematics Genealogy Project* 2020s: Stanisław Zaremba. Dostęp online: <https://www.genealogy.math.ndsu.nodak.edu/id.php?id=12546&fChrono=1>.
- Mathematics Genealogy Project* 2020t: Kazimierz Żorawski. Dostęp online: <https://www.genealogy.math.ndsu.nodak.edu/id.php?id=60302&fChrono=1>.
- Mączyński, Maciej; Traczyk, Tadeusz 1987: Roman Sikorski (1920–1983). *Wiadomości Matematyczne* 27(2), ss. 235–245. DOI: 10.14708/wm.v27i02.4198. Dostęp online: <https://wydawnictwa.ptm.org.pl/index.php/wiadomosci-matematyczne/article/view/4198/3793>.
- Nauka Polska – Ludzie Nauki* 2020a: Stanisław Domoradzki. Praca doktorska. „Piśmiennictwo matematyczne polskie okresu porozbiorowego (1795–1918)”. Wyższa Szkoła Pedagogiczna im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie; Wydział Matematyczno-Fizyczno-Techniczny. Kraków, 27 września 1995. r. Promotor. Zenon Moszner. Dostęp online: <https://nauka-polska.pl/#/profile/research?id=77683&k=g3kx8l>.
- Nauka Polska – Ludzie Nauki* 2020b: Prof. dr hab. Marek Kuczma. Dostęp online: <http://nauka-polska.pl/#/profile/scientist?id=68271>.
- Nowecki, Bogdan 1979: Działalność naukowa Profesor Zofii Krygowskiej. Jubileusz Profesor Zofii Krygowskiej. *Wiadomości Matematyczne* 21, ss. 171–180. Dostęp online: <https://wydawnictwa.ptm.org.pl/index.php/wiadomosci-matematyczne/article/download/3637/3257&usg=AOvVaw3sotseOuT95Gj-Z1D6BEzXy>.
- Nowecki, Bogdan Jan 1984: *Krakowska szkoła dydaktyki matematyki*. Kraków: Wydawnictwo Naukowe WSP.
- Nowecki, Bogdan 2020: Dr hab. Bogdan Nowecki. Instytut Matematyki Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie. Dostęp online: <https://matematyka.up.krakow.pl/50ZDM/nowecki.htm>.

- Nowicka, Lidia M. 2009: Święty Józef Sebastian Pelczar (1842–1924). Dostęp online: http://www.album_foto.republika.pl/.../Swiety_Jozef_Sebastian_Pelczar.pdf.
- O'Connor, J.J.; Robertson, E.F. 2003: Jerzy Neyman. MacTutor History of Mathematics Archive. Dostęp online: <https://mathshistory.st-andrews.ac.uk/Biographies/Neyman/>.
- Pagacz-Moczarska, Rita 2010: Był dobrym i szlachetnym człowiekiem.... *Alma Mater* 126–127, ss. 48–49.
- Parafia Katedralna Rzeszów 2003: Patron naszej diecezji, św. bp Józef Sebastian Pelczar. Dostęp online: <http://www.katedra.rzeszow.pl/pages/pelczar/>.
- Pawlikowska-Brożek, Zofia 1991: Adam Wachulka (1909–1991). Nekrolog. *Kwartalnik Historii Nauki i Techniki* 36(4), ss. 127–130. Dostęp online: http://bazhum.muzhp.pl/media//files/Kwartalnik_Historii_Nauki_i_Techniki/Kwartalnik_Historii_Nauki_i_Techniki-r1991-t36-n4/Kwartalnik_Historii_Nauki_i_Techniki-r1991-t36-n4-s127-130/Kwartalnik_Historii_Nauki_i_Techniki-r1991-t36-n4-s127-130.pdf.
- Picur, Sebastian Józef 2011: *Śm. Józef Sebastian Pelczar*. Dostęp online: http://wsd.przemyska.pl/?page_id=24.
- Piotrowski, Walerian; Domoradzki, Stanisław 2003: Pająk Stanisław (1879–po 1939), nauczyciel. [W:] Domoradzki, Stanisław; Pawlikowska-Brożek, Zofia; Węglowska, Danuta (red.) 2003: *Słownik biograficzny matematyków polskich*. Tarnobrzeg: Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa. ISBN 83-917293-3-8, s. 177.
- Piotrowski, Walerian 2013: Doktoraty z matematyki i logiki na Uniwersytecie Warszawskim w latach 1915–1939. [W:] W. Więśław (red.), *Dzieje Matematyki Polskiej*, t. II, ss. 97–132. Wrocław: Instytut Matematyczny Uniwersytetu Wrocławskiego. Dostęp online: https://www.mimuw.edu.pl/~sjack/uw_mat_historia/Piotrowski_doktoraty_wv.pdf.
- Piotrowski, Walerian 2017: Doktoraty z matematyki i logiki na Uniwersytecie Warszawskim w okresie międzywojennym. Posiedzenie Oddziału Warszawskiego PTM 13.06.2017. Dostęp online: https://www.mimuw.edu.pl/sites/default/files/doktoraty_z_matematyki_i_logiki.pdf.
- Pleśniak, Wiesław 2010: *Funkcja ekstremalna Profesora Siciaka*. *Alma Mater* 128, ss. 50–51.
- Pogoda, Zdzisław 2019: Polska Szkoła Matematyczna kilka epizodów (nie tylko krakowskich). Uniwersytet Otwarty AGH. Dostęp online: https://www.slide-share.net/universytetotwarty/polska-szkoa-matematyczna-kilka-epizodw-dr-zdzisaw-pogoda?from_action=save.
- Przeniosło, Małgorzata 2006: „Fundamenta Mathematicae” — pierwsze polskie czasopismo matematyczne o wąskiej specjalizacji (1920–1939). *Nauka* 2,

- ss. 167–184. Dostęp online: <http://cejsh.icm.edu.pl/cejsh/element/bwmeta1.element.ojs-issn-1231-8515-year-2006-issue-2-article-494/c/494-490.pdf>.
- Przeniosło, Małgorzata 2007: Twórcy lwowskiej szkoły matematycznej (1920–1939). *Dzieje Najnowsze* 39(2), ss. 59–76. Dostęp online: http://rcin.org.pl/Content/46415/WA303_62516_A507-DN-R-39-2_Przenioslo.pdf.
- Przeniosło, Małgorzata 2011a: *Matematycy polscy w dwudziestoleciu międzywojennym. Studium historyczne*. Kielce: Wydawnictwo Uniwersytetu Humanistyczno-Przyrodniczego im. Jana Kochanowskiego.
- Przeniosło, Małgorzata 2011b: Powstanie i rozwój warszawskiej szkoły matematycznej w dwudziestoleciu międzywojennym. *Przegląd Historyczny* 102/2, ss. 205–220. Dostęp online: http://bazhum.muzhp.pl/media//files/Przegląd_Historyczny/Przegląd_Historyczny-r2011-t102-n2/Przegląd_Historyczny-r-2011-t102-n2-s205-220/Przegląd_Historyczny-r2011-t102-n2-s205-220.pdf.
- Przeniosło, Małgorzata 2016: Szkoły matematyczne w międzywojennej Polsce i ich związki z nauką światową. *Przegląd Nauk Historycznych* 15(2), ss. 215–242. DOI: 10.18778/1644-857X.15.02.07. Dostęp online: <https://czasopisma.uni.lodz.pl/pnh/article/view/1535/1196>.
- „Redaktor *Wiadomości Matematycznych*” 1959: Odnowienie po 50-ciu latach doktoratu Wacława Sierpińskiego. *Wiadomości Matematyczne* 3(1), ss. 1–7.
- Schinzel, Andrzej 1976: *Wacław Sierpiński*. Warszawa: Państwowe Wydawnictwo „Iskry”.
- Schinzel, Andrzej 1983: *Wacław Sierpiński*. 1882–1969). *Rocznik Towarzystwa Naukowego Warszawskiego*, ss. 277–280. Dostęp online: http://mazowsze.hist.pl/35/Rocznik_Towarzystwa_Naukowego_Warszawskiego/757/1983/25445/.
- Schinzel, Andrzej 1997: Sierpiński Wacław Franciszek. *Polski Słownik Biograficzny* XXXVII(3), ss. 356–359.
- Schinzel, Andrzej 1984: Rola Wacława Sierpińskiego w historii matematyki polskiej. *Wiadomości Matematyczne* 26(1), ss. 1–9. DOI: 0.14708/wm.v26i01.4029. Dostęp online: <https://wydawnictwa.ptm.org.pl/index.php/wiadomosci-matematyczne/article/view/4029/3627>.
- Schinzel, Andrzej 2000–2002: Sierpiński Wacław Franciszek (1882–1969). [W:] *Słownik matematyków polskich*, Prószyński i S-ka. Dostęp online: http://www.wiwi.pl/matematyka/Biogramy/biogramy_13.asp.
- Schinzel, Andrzej 2008: Wacław Franciszek Sierpiński. [W:] *Leksykon Matematyków Polskich*. Dostęp online: http://leksykon.ptm.mimuw.edu.pl/biogramy/sierpinski/pliki/Wladyslaw_Sierpinski.pdf.
- Semadeni, Zbigniew 1962: Metody pracy studenckich kół matematycznych. *Wiadomości Matematyczne* 6, ss. 47–58.

Michał Kokowski
Spotkania Andrzeja Pelczara (1937–2010) z historią i filozofią nauki

- Sierpiński, Waclaw 1963/1967: O polskiej szkole matematycznej. *Problemy* 3, ss. 147–149. Przedruk w: Józef Hurwic (red.), *Wkład Polaków do nauki*, „Biblioteka Problemów” 101. Warszawa: Państwowe Wydawnictwo Naukowe, ss. 422–xxx.
- Siwek, Helena 2020: Prof. dr hab. Helena Siwek. Instytut Matematyki Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie. Dostęp online: <https://matematyka.up.krakow.pl/50ZDM/siwiek.htm>.
- Szafirski, Bolesław 2011: Z żalobnej karty. Andrzej Pelczar (1937–2010). *Wiadomości Matematyczne* 47(1), ss. 121–127. Dostęp online: <http://www2.im.uj.edu.pl/ptm/docs/matematycy/Pelczar-zal-karta-wmat.pdf>.
- Sztuka, Maria 2018: Katowicka szkoła równań funkcyjnych. *Gazeta Uniwersytecka UŚ* nr 9 (259) / Równania i nierówności funkcyjne. Dostęp online: <https://us.edu.pl/rownania-i-nierownosci-funkcyjne/>.
- Ślebodziński, Władysław 1956a: L'oeuvre scientifique de Kazimierz Żorawski. *Colloquium Mathematicum* 4, ss. 74–88.
- Ślebodziński, Władysław 1956b: Dzieło naukowe Kazimierza Żorawskiego. *Prace Matematyczne* 2, ss. 79–93.
- Ślebodziński, Władysław 1964: Kazimierz Żorawski. [W:] S. Gołąb (red.), *Studia z dziejów katedr Wydziału Matematyki, Fizyki, Chemii Uniwersytetu Jagiellońskiego* (Kraków), ss. 87–101.
- Ślebodziński, Władysław 1969a: Kazimierz Żorawski. *Wiadomości Matematyczne* 11(1), ss. 49–64. DOI: 10.14708/wm.v11i1.2101. Dostęp online: <https://wydawnictwa.ptm.org.pl/index.php/wiadomosci-matematyczne/article/view/2101/1975>.
- Ślebodziński, Władysław 1969b: Wspomnienia matematyka z lat 1903–1968. *Wiadomości Matematyczne* 12(1), ss. 17–31. DOI: 10.14708/wm.v12i1.2039. Dostęp online: <https://wydawnictwa.ptm.org.pl/index.php/wiadomosci-matematyczne/article/view/2039/1914>.
- Śliwa, Leszek 2010: Zmarł Profesor Andrzej Pelczar. *Wiadomości UJ*. Dostęp online: https://www.uj.edu.pl/wiadomosci/-/journal_content/56_INSTAN-CE_d82IKZvhit4m/10172/1100560.
- Treliński, Gustaw 2020: Dr hab. Gustaw Treliński. Instytut Matematyki Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie. Dostęp online: <https://matematyka.up.krakow.pl/50ZDM/trelinski.htm>.
- Turnau, Stefan Jerzy 2020: Dr hab. Stefan Jerzy Turnau. *Nauka Polska. Ludzie Nauki*. Dostęp online: <https://nauka-polska.pl/#/profile/scientist?id=25919&k=matc7n>.

- Uniwersytet Łódzki 1987: Doktorzy Honoris Causa UŁ. Prof. dr hab. Zygmunt Zahorski. Dostęp online: <https://www.uni.lodz.pl/plik/2235/148582c0a0d-164c98a2b72131f097c57>.
- Więslaw, Witold 2007: Poprzednie tomy z historii matematyki. *Aniquitates Mathematicae* 1, ss. 273–286. DOI: 10.14708/am.v1i1.596.
- Wikipedia 2020a: Józef Sebastian Pelczar. Dostęp online: http://pl.wikipedia.org/wiki/Józef_Sebastian_Pelczar.
- Wikipedia 2020b: Marian Pelczar (1905–1983). Dostęp online: http://pl.wikipedia.org/wiki/Marian_Pelczar.
- Witula, Roman; Słota, Damian; Hołubowski, Waldemar (eds.). 2015: *Monograph on the occasion of 100th birthday anniversary of Zygmunt Zaborski*. Gliwice: Wydawnictwo Politechniki Śląskiej. ISBN 978-83-7880-206-8. Dostęp online: <https://dokumen.pub/qdownload/monograph-on-the-occasion-of-100th-birthday-anniversary-of-zygmunt-zahorski-978-83-7880-206-8-837880206x.html>.
- Wójcik, Wiesław 2013: Fenomen polskiej szkoły matematycznej a emigracja matematyków polskich w okresie II wojny światowej. *Zagadnienia Filozoficzne w Nauce* 53, ss. 11–52. Dostęp online: <https://cejsh.icm.edu.pl/cejsh/element/bwmeta1.element.ojs-issn-2451-0602-year-2013-issue-53-article-57/c/57-57.pdf&usg=AOvVaw1oQUu-JLQEZ7WARmYyQbQW>.
- Wójcik, Wiesław 2014: Powstanie i działalność Zespołu Historii Matematyki. *Kwartalnik Historii Nauki i Techniki* 59(4), ss. 7–15.
- Zaremba, Stanisław 1918: Z powodu artykułu p. Kazimierza Kuratowskiego. “O definicji wilekości”. *Przegląd Filozoficzny* 21(3–4), ss. 121–127. Dostęp online: <https://www.wbc.poznan.pl/dlibra/publication/136473/edition/146483/>.
- Zaremba, Stanisław 1918: Odpowiedź na powyższe wywody p. Kuratowskiego. *Przegląd Filozoficzny* 21(3–4), ss. 132. Dostęp online: <https://www.wbc.poznan.pl/dlibra/publication/136473/edition/146483/>.
- Ziemiański, Kamil 2018: Krótka historia Naukowego Koła Fizyków Studentów UJ. Dostęp online: <http://www.nkf.if.uj.edu.pl/o-kolku>.